

Rapport fra Levekårsverksted 1. februar

**Et sted for å bli informert, engasjert og bedre kjent med hverandre
- for det beste for Altas innbyggere.**

Alta 2024

Innhold

Om Levekårsverkstedet	3
Mål med dagen.....	3
Arrangør.....	3
Program for Levekårsverksted 1. februar 2024	3
Påmeldte.....	4
Bakgrunn	4
Metode for dagen - Verdenskafé.....	5
Levekårsindikatorer	6
Gr 1 «SOSIALHJELP I LØPET AV ÅRET».....	7
Gr 2 «MOBBING».....	8
Gr 3 «DÅRLIG ØKONOMI»	8
Gr 4 «BOLIG»	9
Gr 5 «ENSOMHET»	9
Gr 6 «SKJERMTID»	10
Gr 7 «PSYKISK HELSE».....	10
Gr 8 «SELMORD»	11
Gr 9 «DROPOUT VIDEREGÅENDE»	12
Gr 11 «UTEN ARBEID/ SYKEFRAVÆR».....	13
Deltakeres evaluering av Levekårsverkstedet.....	15
Hvilken idé synes du var den beste?.....	15
På en skala fra 1-5 hvordan har dagen i dag vært? (5 er best).....	16
Hva har du vært særlig fornøyd med i dag?	16
Vi ønsker innspill på forbedringer- hva kunne vi gjort som ville gjort dagen mer nyttig for deg?	18
Vedlegg	19
Innlegg	19
Hva ser vi i Alta? – folkehelse i Alta ved Gjermund Wik.....	19
Fra matsvinn til måltid – om matstasjonen ved Anna Maria Gabourel.....	32
Samskapning, hva er det? – ved Wenche Kjæmpenes ved UiT	39
Plakatene fra Verdenskaféen	43

Om Levekårsverkstedet

Mål med dagen

Belyse folkehelseutfordringer i Alta kommune og å jobbe sammen for å prøve å finne flere gode løsninger

Arrangør

UiT ved Institutt for barnevern og sosialt arbeid

Alta kommune ved folkehelsekoordinator

Program for Levekårsverksted 1. februar 2024

Kl 08.30-09.00: Morgenkaffe ☺

Kl 09.00-09.15: Velkommen og kort introduksjon til dagens tema ved UiT

Kl 09.15-09.45: Hva ser vi i Alta? – folkehelse i Alta ved Gjermund Wik

Kl 09.45-10.15: Fra matsvinn til måltid – om matstasjonen ved Anna Maria Gabourel

- *Pause kl 10.15-10.30*

Kl 10.30-10.45: Samskapning, hva er det? – ved Wenche Kjæmpenes ved UiT

Kl 10.45-11.30: Introduksjon til og første runde med «Verdenskafé».

- *Lunsj kl 11.30-12.00*

Kl 12.00-14.00: Verdenskafé

- *Pause kl 14.00-14.20*

Kl 14.20-15.30: Hva har vi skapt? Felles utstilling av Verdenskaféen.

Oppsummering og takk for i dag.

Påmeldte

Førsteårsstudenter fra bachelor i barnevern

Førsteårsstudenter fra bachelor i sosialt arbeid

Politikere

Frivillige

Ideelle organisasjoner

Tjenestesteder i Alta kommune

Bakgrunn

Folkehelseperspektivet

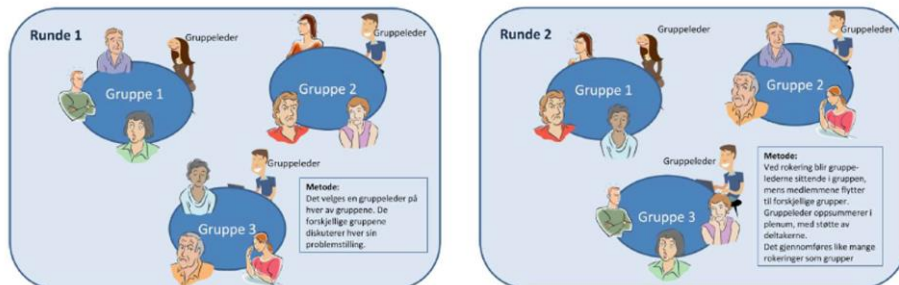
Folkehelse:

- Befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i en befolkning

Folkehelsearbeid:

- Samfunnets totale innsats for å opprettholde, bedre og fremme befolkningens helse, gjennom:
  - **(Sykdoms)Forebyggende arbeid** → å svekke faktorer som medfører helserisiko, og
  - **Helsefremmende arbeid** → styrke faktorer som bidrar til bedre helse.
- 90% foregår utenfor helsetjenestene

Verdenskafé

Hentet fra Oslo universitetssykehus. <https://handboken.osu-hf.no/document/100143>

Slik skal gruppene jobbe:

Første trinn:

- Les lappen og diskuter det som står.

Andre trinn:

- Se på underspørsmålene, og bruk de dere finner hjelpsomme. Ha gjerne mest fokus på mulige løsninger for Alta.

Tredje trinn:

- Kom med forslag til løsninger som skrives på en presentasjon/ plakat.

Fjerde trinn:

- Gå rundt på de ulike bordene. 3- 4 til høyre og 3-4 til venstre. Bordvert blir sittende igjen.

Når alle rundene i verdenskafeen er over, skal bordverten henge opp plakaten på en tavle.

Underspørsmål til alle:

- Hvordan kjenner du denne utfordringen i dag?
- Hvordan jobbes det med denne utfordringen i dag? Hvilke tjenester gjør hva?
- Hvilke kultur og struktur preger arbeidet?
- Hvordan kan det forebyggende arbeidet styrkes?
- Hvordan kan det tverrfaglige samarbeidet styrkes?
- Hvordan kan frivilligheten/lokalsamfunnet involveres og/eller bidra?
- Hvordan kan enkeltindivider få bedre hverdager?
- Hvordan kan det å jobbe med denne utfordringer bidra til mer inkluderende lokalsamfunn

Levekårsindikatorer

Med utgangspunkt i Utfordringsmeldingen til Alta kommune, ble det valgt ut 11 faktaopplysninger om levekår / levekårsindikatorer i Alta som skulle diskuteres på 11 ulike bord. Grunnet antallet oppmøte ble den ene levekårsindikatoren tatt vekk (nr 10).

1. For barn i husholdninger som har mottatt sosialhjelp i løpet av året, har Alta en andel på 7,6 % som tilsvarer 360 barn. Landsnittet er 5,9 %.
2. Mobbing; 5 % av elevene i Altaskolen oppgir å bli mobbet på skolen. Landsgjennomsnittet er 5,4 %. For 10. trinn har Alta ligget lavere enn de andre, men de siste årene har dette steget til over landsgjennomsnittet.
3. I Alta (2019) oppgir 38 prosent av foreldre at økonomi i enten noen eller stor grad – har betydning for at deres barn kan delta i enten sosiale nettverk, idrett eller fysisk aktivitet.
4. Hittil har boliger som bygges i Alta passet best for de som har god råd.
5. I Alta rapporterer 27 prosent at de plages av ensomhet. Landsnittet er på 23 prosent.
6. I Alta bruker 57 prosent unge skjerm mer enn fire timer daglig. Landssnittet ligger på 45 prosent.
7. Alta har 184 tilfeller med psykiske symptomer og lidelser per 1000 innbyggere. Landssnittet ligger på 160 per 1000 innbyggere, som innebærer at Alta har 15 prosent høyere andel.
8. Per 10 000 innbyggere har Alta 2,8 selvmord i året. Av disse er 2,1 menn og 0,7 er kvinner. På landsbasis er det 2,3 per 10 000 innbyggere. Av disse er 1,6 menn og 0,7 kvinner
9. I Alta gjennomfører 70 prosent videregående opplæring (innen 5 år). Landsnittet er 79 prosent.
10. *Ca 48% av ungdom er fornøyd med treffsteder for unge i Alta. På landsbasis er ca 55 % av ungdom fornøyd*
11. I Alta kommune er det 10,9 % av unge i alderen 15-29 år som står utenfor arbeid og utdanning. Gjennomsnittet for Norge er 9,5%. I tillegg har vi et legemeldt sykefravær på 6,8 % mot landsgjennomsnittet på 5,5 %.

Levekårsverksted 1.2.24

Resultater gruppearbeid

Gr 1 «SOSIALHJELP I LØPET AV ÅRET»

«For barn i husholdninger som har mottatt sosialhjelp i løpet av året, har Alta en andel på 7,6 %, som tilsvarer 360 barn. Landssnittet er 5,9 %».

Frivillighet/ idrett – GRATIS og tilgjengelig for alle
Kommunen/ statlige tjenester, samf plan: Tilgjengelige boliger.
Husbanken: Mer midler
Kommunestyret: Vedta verdige satser for familier
Skole: Privatøkonomi
NAV: Barneperspektiv og SKJØNN
Samfunnet/ Familien/ Vennegjengen
Mer åpenhet om økonomi
Mål om nøkternhet
Andre enn materielle verdier
Felleskapet & Delingskultur
Frivillighet – tilgjengelig for flere – mer gratis
Kommunen/ statlige tj:
Mer rom i ungdomskulturene
Tilgjengelige boliger
Forebygge utenforskap
Legge til rette for inntektsløft for enslige forsørgere
Individnivå:
Ta «landsbyen» tilbake
Slutte å «skille oss» (Hvorfor skilles vi?)
Inkludere, dele, hjelpe, bidra.
Innsatsteam/ tverrfaglige team for barnefamilier (Loppa kommune).
Husbanken (lån, bostøtte, strømstøtte)
Større fokus på tidlig innsats – større handlingsrom – aktiviteter som er gratis.
Kontigentkasse – aktivitetsløft med lav terskel.
En som jobber med inkludering i idrettslagene/ kultursektoren
I idrett/ kultur blir barna: Sett av trygge voksne, inkludert i et fellesskap, delta i en aktivtetrygg arena.
Kommunen må samarbeide mer med idrett/ frivillig nivå
Hvilke verdier viderefører vi? – Fancy klær, dyre biler, statussymboler?
Lære barna om økonomi og kostnader og bevisst/ ubevisst forbruk.

Gr 2 «MOBBING»

«Mobbing: 5 % av elevene i Altaskolen oppgir å bli mobbet på skolen. Landssnitte t5,4 %».

Løsninger:

Kontigentkassa

Kulturkort

«Kategoriseringer», fra foreldregruppa.

Voksne med evne til relasjonsbygging

Helhetlig tenking bhg/ skole/ hjem

Styrke voksenrollen – veiledning

Øve på å være gode forbilder – erfare det.

Dørstokkregler (konsekvenser, regler, plikter)

Rekruttering BHG/ Skole – lønn?

Voksnes ansvar må diskuteres, holdninger.

Flere yrkesgrupper inn i skolen

Lærere som kjenner deg

Hvordan kommunisere gratistilbud/ lavterskel – se på Bua – ikke skape stigma

Sos komp i bhg/ skole

Måltider i skolen

Foreldre fellesskap – skape sos møteplasser.

Kommunen kan gripe inn, boligkultur til alle, leie til eie, opplæring på skolen til økonomi, «greit» å bo i leilighet som barnefamilie, holdningskampanje.

Bolig sosiale prosjekter

Økt tilgang på tomter

Bedre regulert leiemarked – profesjonelle utleiere

Boligstiftelser – bidra til prisregulering

Involvere Husbanken med midler som treffer

Bruke medier for holdningsskapende arbeid. – ifht boligform (må alle eie?) – Fokus på fellesskap – borettslag/ nye boformer, - Leie til eie.

Sammenheng mellom skolemiljø/ krets og boligmiljø/ bosteds plass.

Gr 3 «DÅRLIG ØKONOMI»

«I Alta (2019) oppgir 38 prosent av foreldre at økonomi i enten noen eller stor grad – har betydning for at deres barn kan delta i enten sosiale nettverk, idrett eller fysisk aktivitet»

-Ufarliggjøre å låne fritidsutstyr

Lavterskel tilbud

Organisere transport i fellesskap

Bevisstgjøre innbyggerne

Samarbeid mellom frivillige

Bli flinkere til å informere og være åpne

Øke kontigentkassa

BUA – bedre innsalg av anvendelse (rike/ fattige kan låne utstyr) – ikke stigma.

Få info om «hvordan kan jeg bidra med noe for deg».

Informasjonsflyt internt – økonomisk støtte for idrett

Bedre tilgjengelighet for utlån av utstyr (Appbasert? Språk alternativer?)

Gratisprinsippet i skolen

6 mnd gratis prøvetid inkl utstyr (idrett)

Gratis møteplass (f eks jr klubb)
Eldre organisert for yngre
Samarbeid mellom kommunene og gratis tilbud
Info om hva som finnes.
Bedre/ billigere kollektivtrafikk
Sosiale retningslinjer for sammenkomster utenfor skolen
Utstyrspakke til idrettslag
Kunnskap om gratis fysisk aktivitet
Kontingentskassen – litt stigma? Endre søknadsrutinene – så en slipper å søke?
Frivillige til drifting av NAV – tverrfaglig samarbeid.
Byttedager og brukmarked

Gr 4 «BOLIG»

Kultur, sammenligning, økonomi, normer, harde tiltak for å få lån.

Tiltak: kommunen kan gripe inn, boligkultur til alle, leie til eie, opplæring på skolen til økonomi, greit å bo i leilighet som barnefamilie, holdningskampanje

Boligsosiale prosjekter

Økt tilgang på tomter

Bedre regulerte leiemarked – profesjonelle utleiery.

Leie til eie

Profesjonelle utleiery – for alle!

Boligstiftelser – bidra til prisregulering leiemarkedet.

Involvering av husbanken – virkemidler som treffer!

Bruke medier for holdningsendrende arbeid

Ift boligform (må alle eie?)

Fokus på fellesskap – borettslag / «nye» boformer

Leie til eie

Holdningsendring på ett tidlig tidspunkt

- ungdomsskole

Inkluderende bomiljø – ikke stigmatiserende

Sammenheng mellom skolemiljø/krets – bomiljø - bostedsplass

Gr 5 «ENSOMHET»

«I Alta rapporterer 27 prosent at de plages av ensomhet. Landssnittet er på 23 prosent».

- Legge til rette for de som er ENSOMME i kommunen, f eks med barn.

- Kan knyttes til eldre ensomme – som kan være «besteforeldre», annet.
- Arrangement/ festivaler for ungdom
- Deltakelse i frivillig arbeid som Frivilligsentralen og Matstasjonen.
- Ungdomsklubber med flere aktiviteter som når hele ungdomsmiljøet
- Klubbtilbud for barn i barneskolealder.
- Manglende barselgruppe i Alta
- Studenttilbud.
- Barnepass på treningsentre
- Aktiviteter på tvers av grupper
- Teambuilding i skolen, aktiviteter og frivillig arbeid.
- Psykisk helse som tema gjennom hele året, i skolen.
- Flere tilbud for GUTTER
- Voksne må fokusere mer på å trygge barna, fokusere mindre på materielle ting.
- Fjerne TABU, styrke åpenhet til kommunikasjon.
- Bruk media til et positivt verktøy (snakke mer om dette).
- Bring ut lavterskel tilbud på positiv måte. Gjør lavterskel tilbud mindre skremmende.
- Reklamere for tilbud i ALTA.
- Aktivisere ungdom med å utvide aktivitetstilbud
- Skape ROBUSTE barn, hjelpe de til å takle utfordringer.

Gr 6 «SKJERMTID»

« I Alta bruker 57 prosent unge skjerm mer enn fire timer daglig. Landssnittet ligger på 45 prosent».

- Ungdomsklubb
- Gratis aktivitet
- Arrangering
- Større variasjon i kulturtilbud
- Flere ungdomsklubber (gratis) på litt større skoler
- Hengesteder for barn og unge
- Revurdere hvor tidlig barn får starte med nettbrett (Hvor tidlig skal skjerm inn på skole/ bhg?)
- Mer informasjon om negative sider ved sosiale medier. Også rettet mot foreldre. Bruke forskning.
- Promotere kultur og aktivitetstilbud
- Flere treningsmuligheter
- Skoleaktiviteter i skolen (også utenom skoletid)
- Gaming kan også være sosialt
- Mørketid – har den innvirkning?
- Forskjell på gutter og jenter?
- Nettbrett OG bøker er svaret
- Åpen hall, badeland og kulturskoletilbud – gratis.
- Mobiltelefon hoteller, til og med vgs 1 på skolen.
- Skjermforbud under 8 år
- Billigere busstilbud for å besøke andre.

Gr 7 «PSYKISK HELSE»

«Alta har 184 tilfeller med psykiske symptomer og lidelser per 1000 innbyggere. Landssnittet ligger på 160 per 1000 innbyggere, som gir Alta en 15 prosent høyere andel».

Opplevelse av mening med livet
Bli stilt krav til, aktiviteter
Generasjonshuset
Normalisere følelser, kropp – og å være sliten.
Opplevelse av sammenheng
Ha kunnskap om hvordan vi påvirkes av SOME
Vite hvem vi kan snakke med – nok personell + utekontakt/ helsestasjon.
Slippe ALLE til i jobb, frivillighet
Flere lavterskel møteplasser – med trygge voksne
Idrett for alle
Flere frivillige inn i aktiviteter
Skape rom for mangfoldet – trygghet til å være seg selv, samtalen hjemme/ på skolen, fange tidlig opp de som trrnger hjelp.
Kultur for alle
Økt bevisshet om hva som er normalt
Skape trygghet – få være den man er.
Økt info om lavterskeltilbud, aktiviteter, lån av utstyr
Info fra tidlig alder.
Relasjon og trygghet, med profesjonelle som beveger seg mellom fritidsaktiviteter/ skoler – også eldre.
Redusere sosiale forskjeller
Økt tilbud til alle innen kultur/ idrett
Bygge inkluderende samfunn, gir mindre ensomhet, inkluderende boligbygging
Utvikle potensialet på biblioteket
Forbilder
Støtte frivilligheten
Nabohjelp, familieråd, Bærekraftige liv a la Aronnes grendelag.

Gr 8 «SELMORD»

«Per 10 000 innbyggere har Alta 2,8 selvmord i året. Av disse er 2,1 menn og 0,7 kvinner. På landsbasis er det 2,3 pr 10 000 innbyggere. Av dette er 1,6 menn og 0,7 kvinner».

Flere menn i Alta enn l.snittet
Kanskje pga statussymboler?
Lite åpenhet
Kultur
Mer fokus på å snakke om følelser i skolen
Alta er et ganske lukket samfunn, vanskelig å få venner og nettverk.
Større og tilgjengelig psykisk helsehjelp
De som jobber med barn og unge (særlig gutter) må bidra tl større åpenhet
Hjelpeapparatet må mer ut i skolene.
Flere enn inn i lærer- og sosialarbeideryrket

HVA KAN VI GJØRE?

Bedre akutttilbud/ lavterskel/ psyk helse når du har det vanskelig.
Mere forebyggende arbeid for i forhold til seksuelt misbrukete (særlig menn).
Hvordan jobbe med et «hardt» miljø blant menn.

Større fokus på psykisk/ mentalt helse i skolene
Jobbe bedre ifht til fattigdom, erkjenne at det finnes.
Se til forskning og tiltak andre steder i f eks Finnmark
Flere arenaer hvor folk kan møtes og få hjelp, skape relasjoner
Gjøre tilbud som finnes mer tilgjengelig
Flere lavterskeltilbud mental helse
Mer åpenhet om mental helse for å få ned stigma og tabu
«Du er god nok».
Trygge omgivelser i barndommen som «Ballast» for å takle livet i voksen alder
Barselgrupper for å få nettverk
Åpenhet i samfunnet og snakke om temaet selvmord.
Fritidsklubb/ sted å møtes for voksne – bygge sosiale nettverk
Hvor melder en bekymring for en voksen?
Hvorfor flere menn i Alta enn resten av landet?
Mye skjermbruk? Gaming? Høyt økonomisk forbruk – dyrtid?
Livsmestring inni skolen
Jobbe for robuste barn og unge, som tåler at livet svinger
Snakke med barn/ unge om psykisk helse
Fontenehus

Gr 9 «DROPOUT VIDEREGÅENDE»

«I Alta gjennomfører 70 % videregående opplæring (innen 5 år). Landsnittet er 79 %».

TILTAK:

Vertsfamilie, bedre standarder på elevheimen, tette hull fra grunnskolen, redusere mobbing, gratis skolemat (bhg og skole).

ÅRSAKER:

Elever fra distrikter, kulturen i Alta (arbeidskulturen), Altabefolkningen er lukket, elever blir mye mobbet.

BORTEBOER:

-Ivaretagelse, oppfølging

Tidlig innsats, forebygging

Gode overganger

Fraværs grensa

Hjelpe foreldre

Fylle kompetansehull

Ruste barn og unge

Sos fag medarbeidere i videregående.

FRAFALL:

Eksempel Vardø med elevheim og husstyrer. 1 bolig for de u/ 18, en for de o/18.

Nordkapp vgs – oppfølging av elever på hybler.

TIDLIG INNSATS bhg, skole – faglig og sosialt.

TILTAK: Ivareta borteboerne bedre, boforhold med oppfølging, aktiviteter, mat.

Ha VG1 på hjemmeplassen, slik at man ikke trenger flytte så tidlig. Ambulerende lærere, teams, stream, osv.

BORTEBOERTEMATIKK

Ikke rusta for å bo alene
Dårlige boforhold (Elevheimen)
Utenforskap
Tette hull fra statistikken
Mer tilrettelagt undervisning
Leksehjelp i alle skoler
Sosialarbeider i skolen
Overgangsplaner
Informasjonsflyt iht aktivitetstilbud
Tidlig innsats «Se meg tidlig».
Handling sier mer enn ord.

Gr 11 «UTEN ARBEID/ SYKEFRAVÆR»

«I Alta kommune er det 10,9 % av unge i alderen 15-29 år som står utenfor arbeid og utdanning. Gjennomsnittet for Norge er 9,5 %. I tillegg har vi et legemeldt sykefravær på 6,8 %, landssnittet 5,5%»

ÅRSAKER

Press på unge, må ha 6'ere.

Bere å slutte enn å feile.

Sosial standard

Vanskelig å be om hjelp

Mørketid

TILTAK

Trigge nysgjerrighet tidlig – interesse

Skape rom for ulikhet

Vise at det er trygt å feile.

Lære om livet: Motgang, økonomi, matlaging, møte ulike mennesker.

LETTERE å få jobb i Alta enn uten utdanning

Trenger ikke utdanning

Lite å falle tilbake på?

Mulig å leve på foreldre

Utslitt som ung, av press i studier.

Mangel på motivasjon

Sykemeldte: Mye tunge lavtlønnyrker, omsorg, varehandel, service

Felles arena for de utenfor arbeid: Temakvelder, invitere andre grupper, næringslivet

Gi innsikt i ulike muligheter og veier

Felles for NAV/ kommunen for samarbeid

Samskaping

Sosial innovasjon

Hva ligger bak? Sosial arv, foreldre med lite utdanning, mangel på ressurser, leksehjelp, mat, syke som jobber for å bli friske? Er det bekymringsverdig?

Tiltak: Skole for alle

Flere yrkesgrupper inn i skolen

Mer alternative opplæringsmåter

Mangfold – skape flere vinnere

Biblioteket – leksehjelp, amt

Holdningsendring

Innbyggerinvolvering

Samhandlingsprosjekter

Kunne prøve ut nye yrker/ fag i praksis gjennom skolen

Motivere mer til å finne interessante yrkesfaglige retninger tidlig.

Det er lov å feile.

Deltakeres evaluering av Levekårsverkstedet

Hvilken idé synes du var den beste?

Antall svar: 44

1. Mer informasjon og kunnskap om tilbud som finnes i Alta
2. Synes generelt det var veldig mange gode ideer.
3. Teambuilding i skolen, utbedre ungdommens hus til noe mer (lik Hammerfest/tromsø- mer fritidstilbud)
4. Leie til eie på boligmarkedet.
5. Lage flere grendelag
6. Fjerne stigmatisering av lavterskeltilbud samt lage et bredere tilbud.
7. Handling sier mer enn ord
8. Ta landsbyen tilbake, bry oss om hverandre og tørre å spørre om man trenger hjelp.
9. Tidlig innsats for å forhindre dårlig psykisk helse
10. Styrke bhg med flere ansatte, stabilitet og kvalitet rundt barna gir trygge robuste barn.
11. Nettside med oversikt over fritidsaktiviteter, priser og sted på kommunens hjemmeside.
12. Styrke bemanning i bhg og skole slik at tidlig innsats lar seg gjennomføre i praksis å ikke bare på en plan. Dette vil gi Alta mer robuste og trygge barn= bedre psykisk helse, bedre levekår,
13. 8. større fokus og tilgang på psykisk helsehjelp for menn
14. Fjern tabu på å tiltro seg til venner
15. Bedre informasjon om allerede eksisterende tilbud.
16. Fjerne tabu på å tiltro seg til venner
17. Fjerne tabu på å tiltro seg til venner
18. Nettside for oversikt over aktiviteter for barn og voksne i Alta kommune. En nettside med informasjon og priser om de ulike aktivitetene.
19. Bedre akutt tilbud psykisk helse/når du har det vanskelig.
20. Enklere å melde inn psykisk helse. Mere åpenhet med inkludering for ungdom som faller utenfor ungdom mellom 15-29 år. Lage en forening som inkludere alle.
21. Synes ideen om å LEIE TIL EIE er noe kommunen burde innføre.
22. Fokuserer på voksnes (ansatte og foreldres) ansvar for å veilede barn og unge.
23. Miljøterapeuter på flere arenaer der ungdom er. På nett, aktive i fritidsaktiviteter som ungdom bruker for å ta bort stigma
24. - Velferdsrabat for Asker
- sosialarbeidere i idrettslag: jobbe med inkludering og forebygging av utenforskap
25. Holdningsendringer i forhold til legemeldt sykefravær
26. Bærekraftig liv (styrke grendelagene ala Aronnes grendelag) styrke frivilligheten og det sosiale.
27. Flere tilbud i kommunen særlig rettet mot fritidsaktiviteter og billigere
28. Bedre lønn til barnehageansatte. Endring i bostrukturen i Alta kommune
29. Kombistilling fritidstilbud og skole for miljøterapeut
30. Jobbe for Aksept! Den jeg er kan jeg være.
31. Lage et felles fritidstilbud for gruppen mennesker mellom psykiske helseproblemer og andre lidelser. Et sted hvor alle kan samles uten å bli «stemplet» i en kategori :)
32. Flere (større mangfold) fritidsklubber for barn og unge.
33. Opplevelse av mening i livet, bli stilt krav om det

34. Egen informasjonsside i kommune nettside om hvilke fritidsaktiviteter som finnes i Alta, både private og kommunale.
35. Fellesskapsløsninger - å ta «landsbyen» tilbake! Kan benyttes i flere sammenhenger. Både mtp bolig, utdanning, holdninger i samfunnet osv.
36. Tilbud om leksehjelp i alle skoler.
37. Åpen møteplass for barn og unge med trygge voksne. Og der serveres det gratis mat.
38. Styrke barn fra tidlig alder. Fokus på å styrke ressurser vi har i samfunnet fra barn og frem til eldre. Mestre å snakke om vanskelige tema og bruk media aktivt for å ufarliggjøre tilbud
39. Lavterskel tilbud/ aktivitet for familier med dårlig råd
40. Flere lavterskel tilbud for familier, sånn at alle barn og unge kan være med på det sosiale
41. Støtte til utstyr til fritidsaktiviteter, psykolog i skolehelsetjenesten og på helsestasjon for ungdom
42. Tidlig innsats med informasjon til lærere/foreldre/barn om aktivitet, psykisk helse og bruken av sosiale medier
43. Bedre samarbeid på tvers av kommunen og andre aktører + gratis tilbud
44. Livsmestring som fag inn i skolen fra 1-10 trinn. Med mål om og styrke enkelt individet. Rustet for livet.

*Økonomi -

*Psykisk helse - normalisere det, minske tabu

*Holdninger-hva gjør de med oss?

*Verdier - hva er det?

* hvordan samfunn vil vi ha?

*Den du er, er et valg.

På en skala fra 1-5 hvordan har dagen i dag vært? (5 er best)

Antall svar: 45

Svar	Antall	% av svar	
1	0	0%	0%
2	0	0%	0%
3	5	11.1%	11.1%
4	17	37.8%	37.8%
5	23	51.1%	51.1%

Hva har du vært særlig fornøyd med i dag?

Antall svar: 41

1. Kunnskap om utfordringene Alta har

2. Åpenhet, og ideer
3. Tverrfaglige samtaler.
4. Snakke med personer som jobber i yrkene vi skal ut i
5. Deling av erfaringer og få andre perspektiver
6. Sammensetning av grupper, profesjoner, studenter og politikere.
7. Tverrfaglig deltakelse, mange aktører fra samfunnslivet
8. Maten, møtt mange nye mennesker
9. Samtalen mellom studenter og arbeidsmarkedet.
10. Å få vite mye mer om hvordan det er i Alta på forskjellige perspektiver
11. Verdenskafe
12. Diskusjon rundt temaene
13. Mat
14. Mat
15. Å drøfte med ikke-studenter og medstudenter, dele erfaringer og komme med løsninger på ulike samfunnsproblemer.
16. Bidrar til de laggruppene på verdeskafe.
17. Veldig fornøyd med dagen
18. Måten å jobbe på tvers av forskjellige folk.
19. Kombinasjonen studenter - ikke studenter.
20. Treffe flere profesjoner og andre studenter
21. Verdenskaféen, men også de faglige innslagene fra Gjermund og Ana Maria
22. Innleggene fra foreleserne Å jobbe i grupper på tvers av fag
23. Gode såemnende diskusjoner. Nye perspektiver
24. Flere perspektiver
25. Gruppearbeid
26. Møte folk fra ulike fagmiljø
27. Folkehelseperspektivet Gruppearbeid
28. Samlingen av det tverrfaglige samarbeidet. Veldig nyttig
29. Veldig spennende å få så inngående innsikt i Alta . Blir engasjert til å ville være med å gjøre Alta bedre . Og mange nye inntrykk .
30. Gå rundt i gruppe, man får mer informasjon og hvordan de andre tenker og deler ut erfaring.
31. At det er flere fra ulike etater/kommunen som er samlet, i lag med uit. Samarbeid.
32. Å sitte i grupper med studenter og andre med ulik bakgrunn og ulike referanser. Høre ulike måter å se en problemstilling.
33. Godt oppmøte, fin sammensetning av deltakere med ulik bakgrunn. Bra opplegg. God tidsramme.
34. Lært mye nytt.
35. Jobbe på kryss av instanser
36. Mye nyttig informasjon og lærerikt
37. Mye nyttig informasjon og og lærerikt
38. Diskusjonene
39. Informasjon og samarbeid med ulike profesjoner og fagfelt
40. Det å samles fra flere avdelinger i kommunen, sammen med studenter for å kunne diskutere forskjellige aspekter rundt temaet og knytte nettverk.
41. Bevisstgjøring om status Alta. Mange nye tanker om hva jeg kan bruke min utdanning til når jeg er ferdig utdannet. Innlegget fra Matsentralen rørte til tårer. Inspirert til å jobbe på samfunnsnivå.

Vi ønsker innspill på forbedringer- hva kunne vi gjort som ville gjort dagen mer nyttig for deg?

Antall svar: 26

1. Forplikte til konkrete tiltak som enn tror vi hjelpe på de største utfordringen vi har i Alta
2. Flere instanser burde vært presentert. Savner helse, barnevern og nav.
3. Bedre stoler og lufting
4. Flere politikere, yrker og ungdomsskole og videregående.
5. At den ikke hadde vært så lang
6. Ikke så mye prat
7. Mer statistikk innen hvilke grupper som sliter med hva?
8. Hatt med flere politikere, flere yrker, elever fra både ungdomsskole og videregående skole.
9. En mer fortsåele full på det matprosjektet.
10. Skulle vært noen fra Alta næringslivet
11. Ikke noe, bra gjennomført kurs.
12. Kanskje skal bordvertene også skifte? Bli litt innskrenket å sitte som bordvert
13. Mer tid til skriving/ ordning av plakatene med forslag til tiltak for bedring av levekårene til befolkningen i Alta.
14. Enda mer tydelig hva vi skal få ut av dette
15. Vet ikke
16. Litt varmere lokale
17. Ta tak i det vi har fått frem, starte prosjekt å legge frem prosjekt på neste konferanser
18. Vet ikke
19. Synes det var veldig veldig fint.
20. Syns at det har vært kjempefint, og å dele kunnskap og teori rundt bordene gir mer erfaringsbasert enn å jobbe selvstendig.
21. Synes det var veldig bra opplegg.
22. Mer spissa problemstillinger til diskusjon på borda.
23. Kommer ikke på noe.
24. Viktig med presentasjonsrunde i gruppearbeid.
25. Mer tid til å diskutere flere temaer
26. Veldig bra, ikke noe og si på gjennomføring. Men et sterkt ønske videre... Ønsker at førsteårsstudenter som var i år, får komme tilbake neste år og være med på starten av konferansen. Hva har skjedd siden sist? Hvordan bidro vi til videre arbeid? Så kan nye førsteklasse bidra med ny verdens kafé.

Vedlegg

Innlegg

Hva ser vi i Alta? – folkehelse i Alta ved Gjermund Wik

Levekårsverksted

Gjermund Pleyrn Wik
Folkehelsekoordinator

Folkehelsearbeid

- Kommuner har ansvar for oversikt over folkehelse
- Det betyr hvordan helsa i befolkningen er og hva som kan «fremme eller hemme» den.
- Kapitlene vi deler oversikten i:
  - Om befolkningen
  - Oppvekst- og levkår
  - Miljø
  - Skader og ulykker
  - Helserelatert atferd
  - Helsestilstand

ALTA KOMMUNE | 09.02.2024

2

Folkehelse i Alta

- Folkehelsegruppa:
  - Kommuneoverleger
  - Helsekonsulent
  - Branningeniør
  - Oppvekststaben
  - Kulturkonsulent/ turistkonsulent
  - Psykisk helse
  - Helseykepleiertjenesten
  - Frisklivssentralen
  - Kommunepsykologen
  - Samfunnsutviklingsavdelingen

- Indikator – hva er det???

ALTA KOMMUNE | 09.02.2024

3

Folkehelsedokumenter

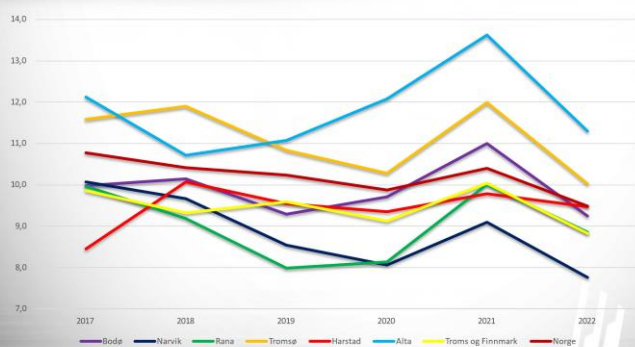
Folkehelsedokumenter

Hovedområder 2019-2023

- **Psykisk helse**
  - (Psykiske symptomer og lidelser, selvmord, plaget av ensomhet, mobbing)
- **Oppvekst og læringsmiljø**
  - (Lese- og regneferdigheter, frafall videregående skole, lavere trivsel)
- **Inaktivitet**
  - Lite fysisk aktivitet, overvekt og fedme, for lite fysisk aktivitet i skoler og barnehager
- **Barnefattigdom**
  - Husholdninger som mottar sosialhjelp, lavinntekt hvor hovedforsørger har lav utdanning, bor trangt.
- **Vold og overgrep**
  - Anmeldte lovbrudd, vold og overgrep samisk befolkningsgruppe.

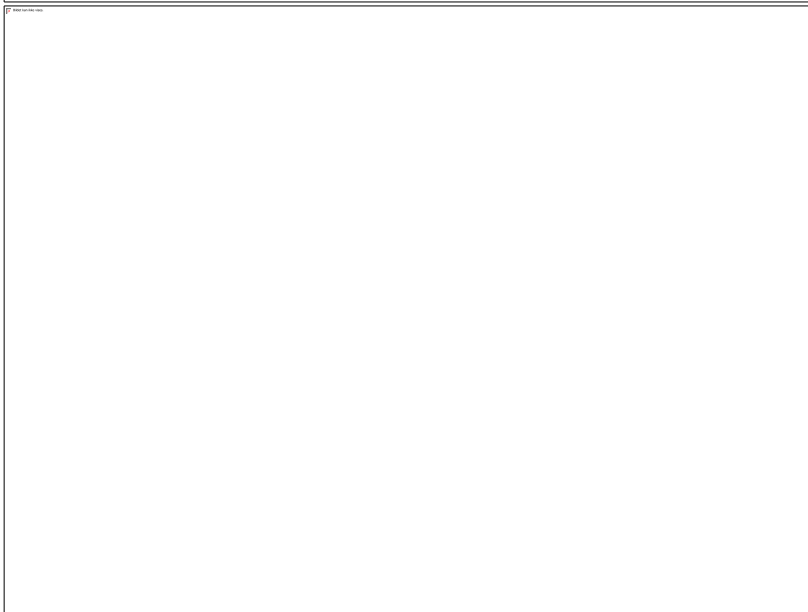
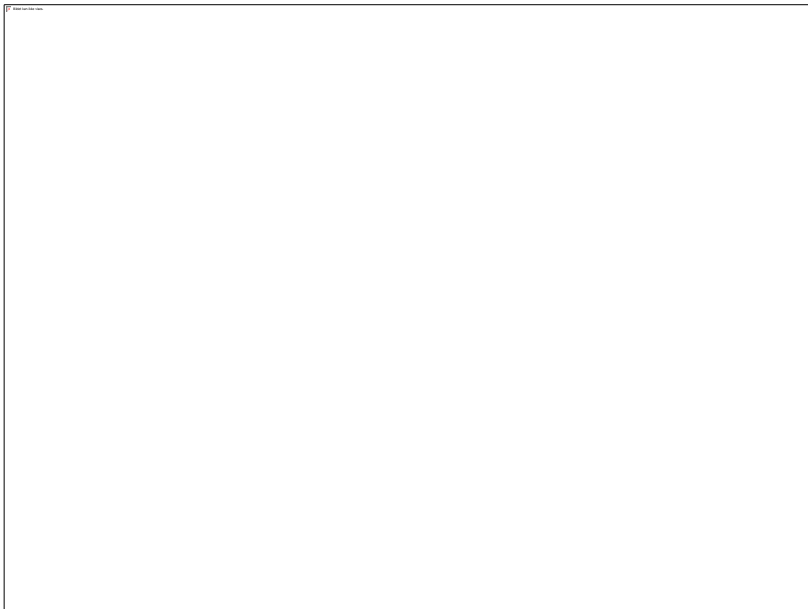
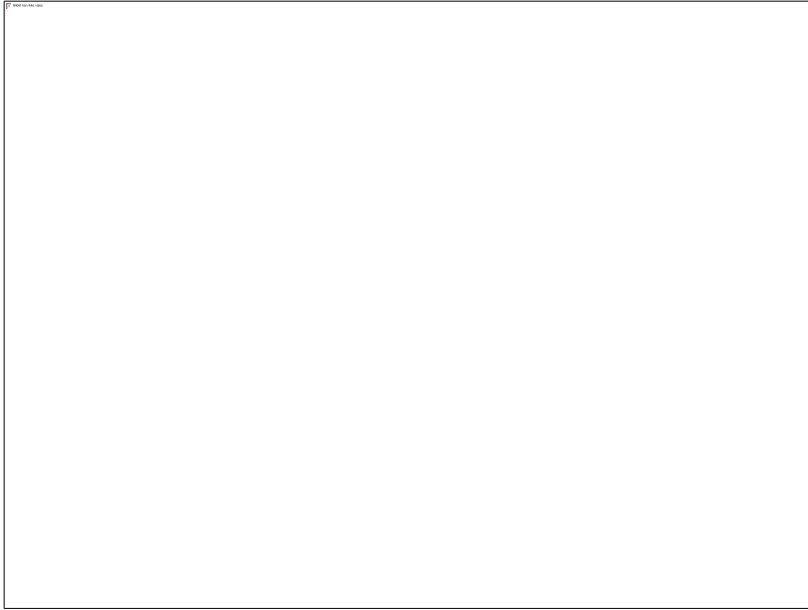
Fødte pr 1000.

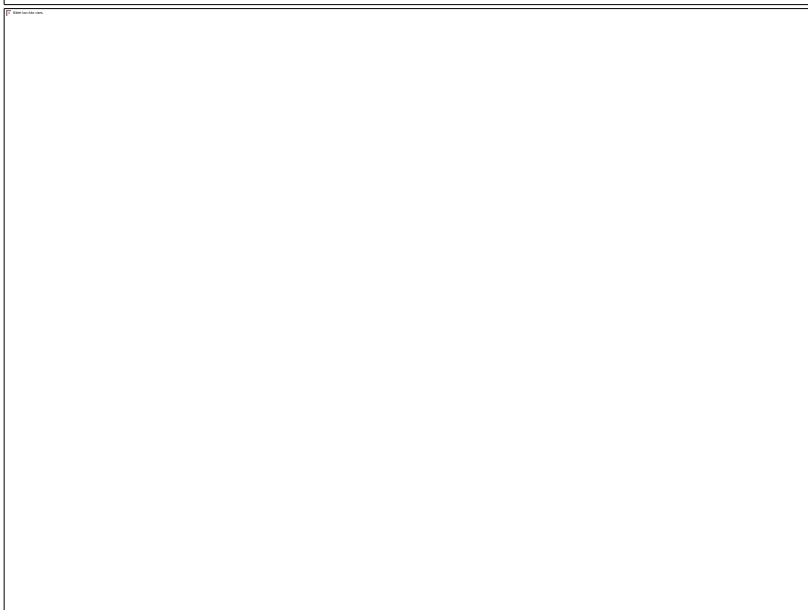
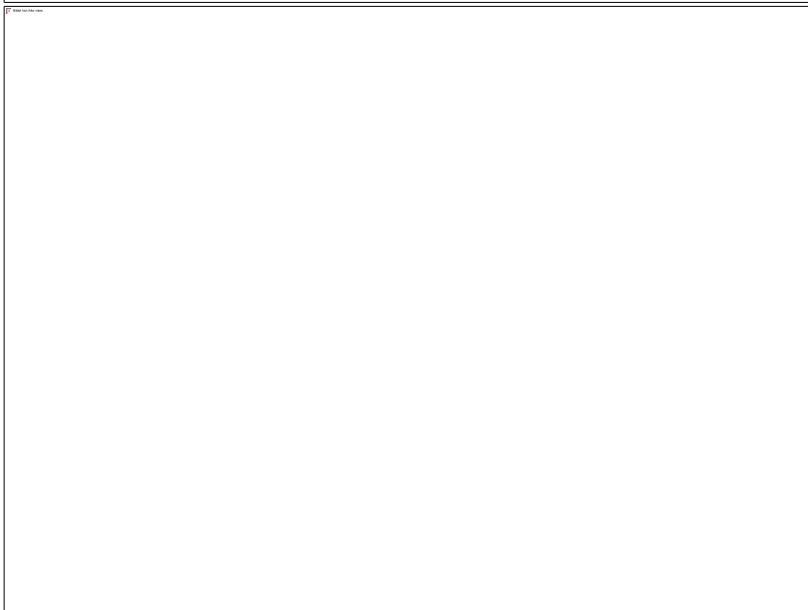

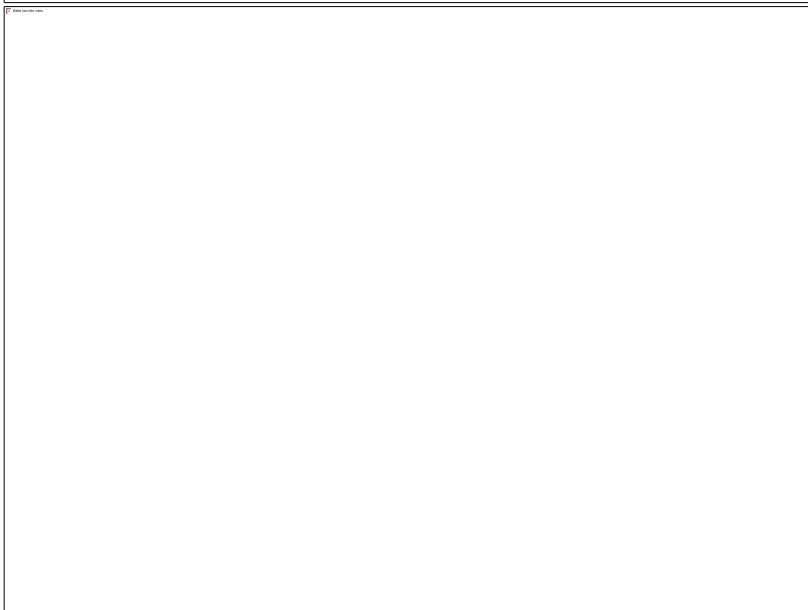
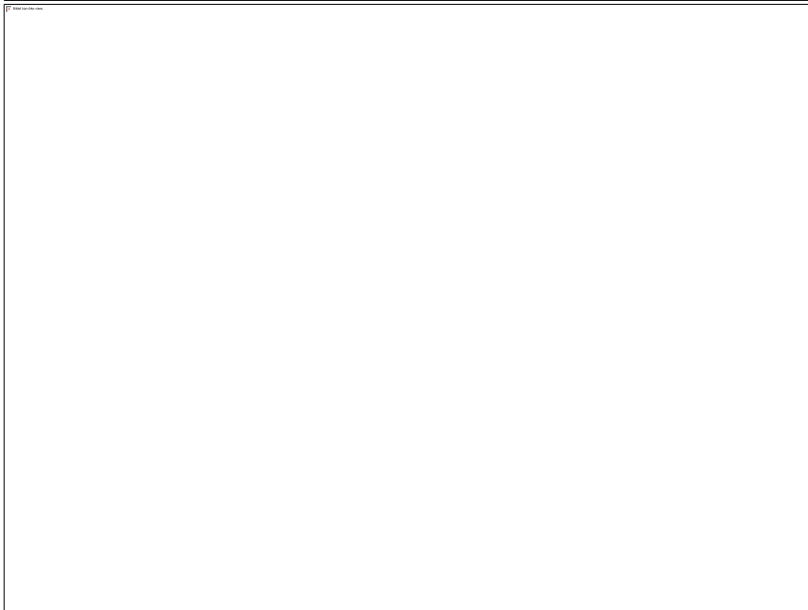
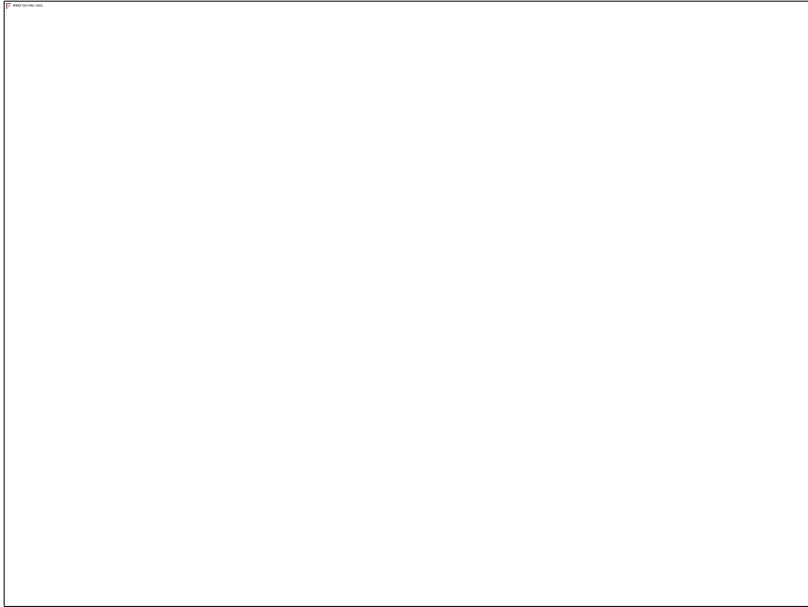
SSB, 239 siste år)

ALBA KOMMUNE | 05.02.2024

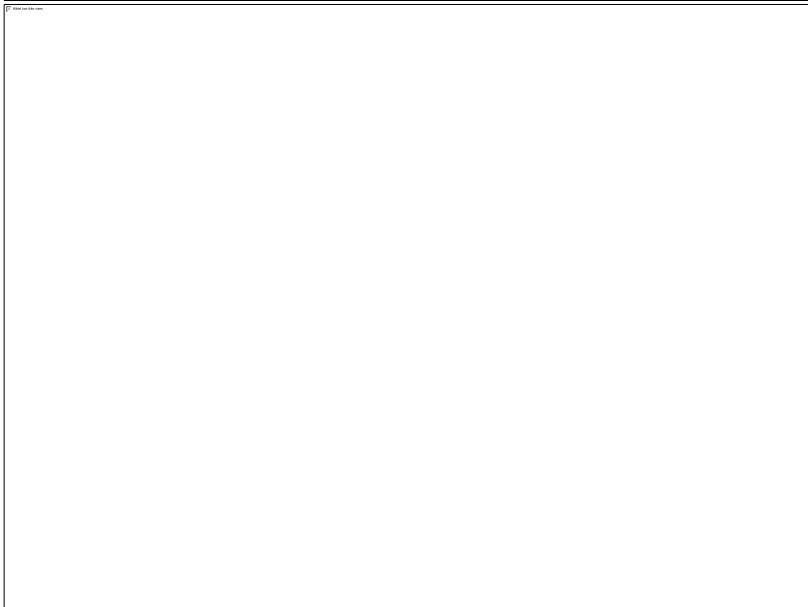
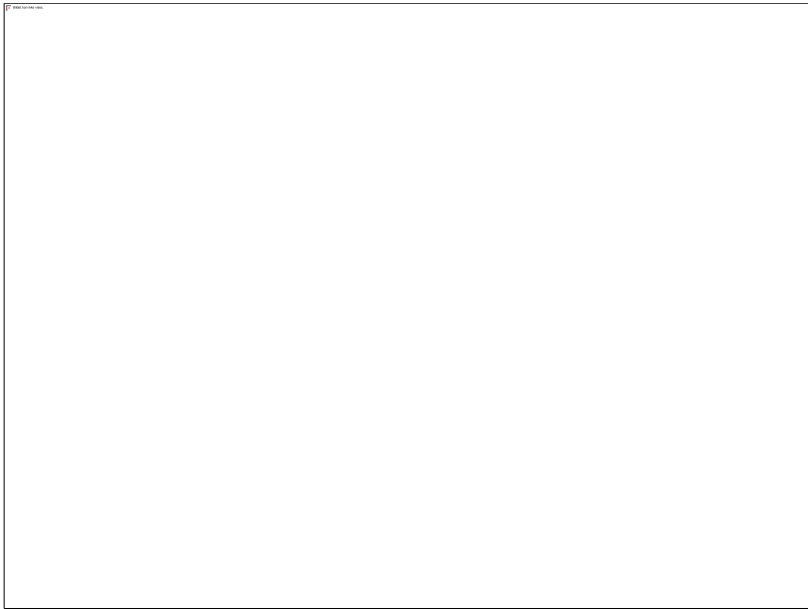
6

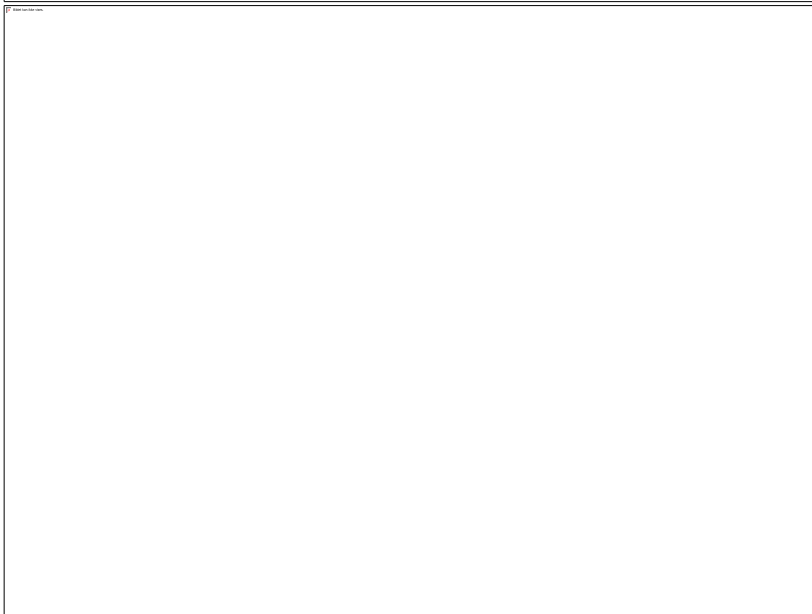
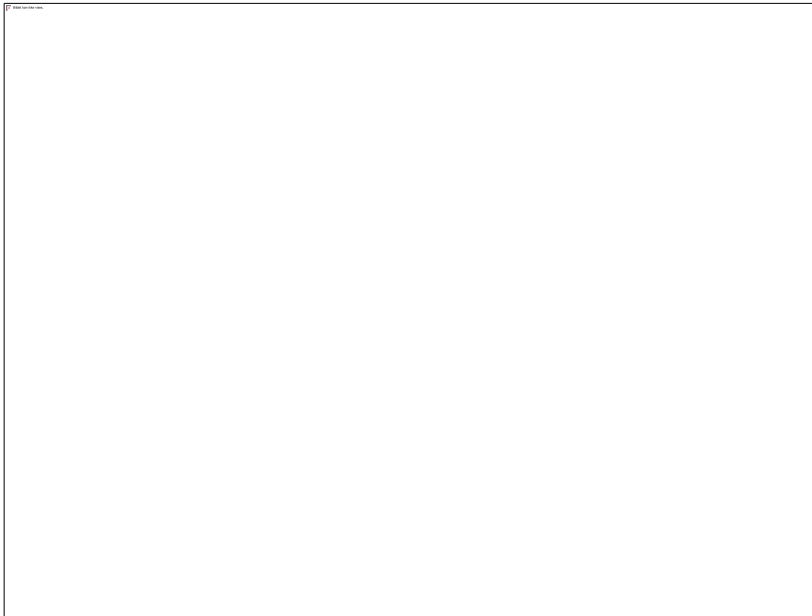
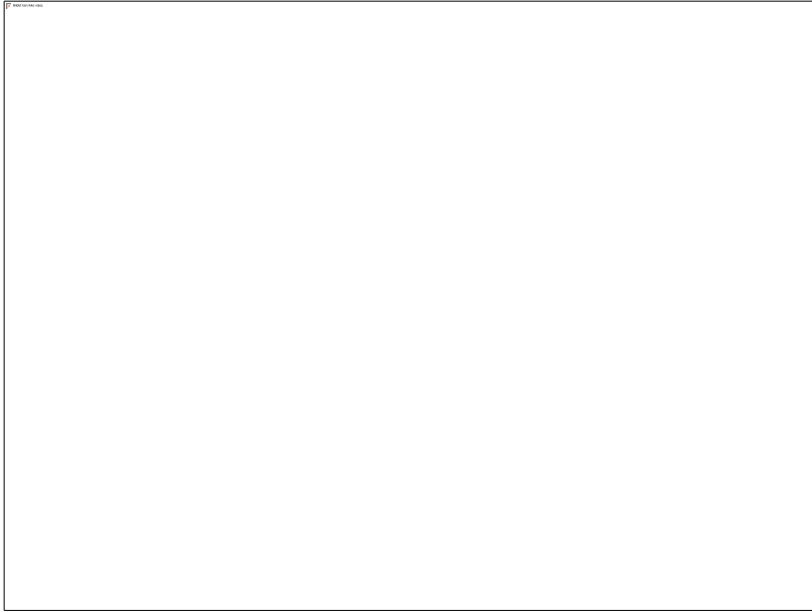

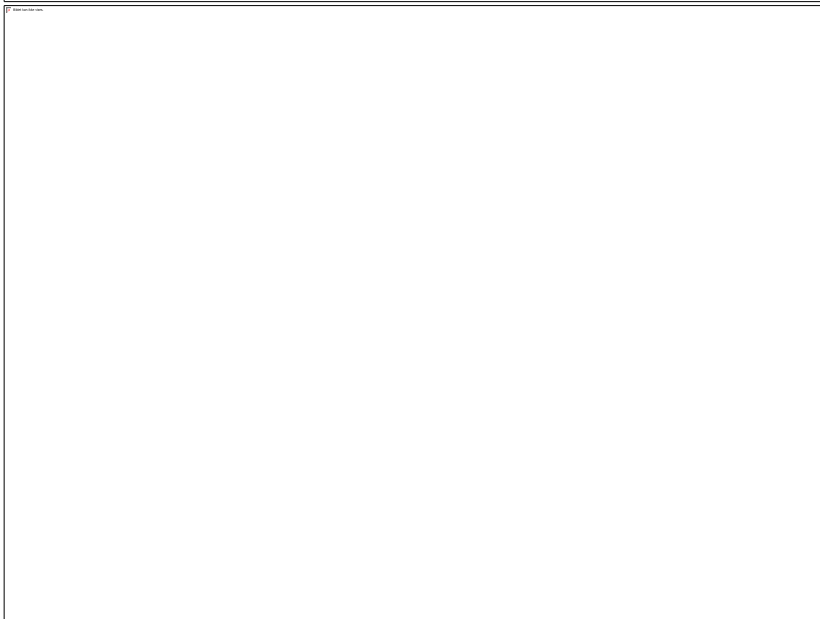
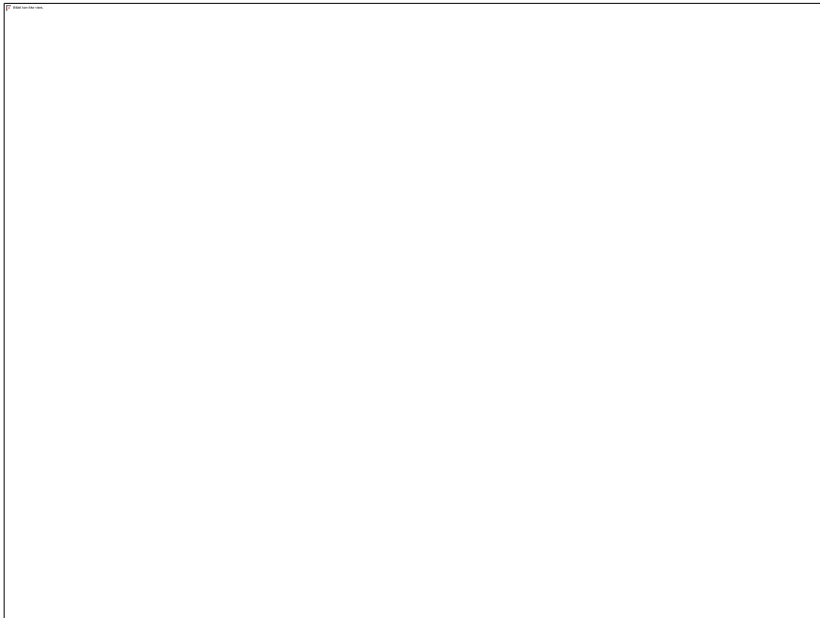
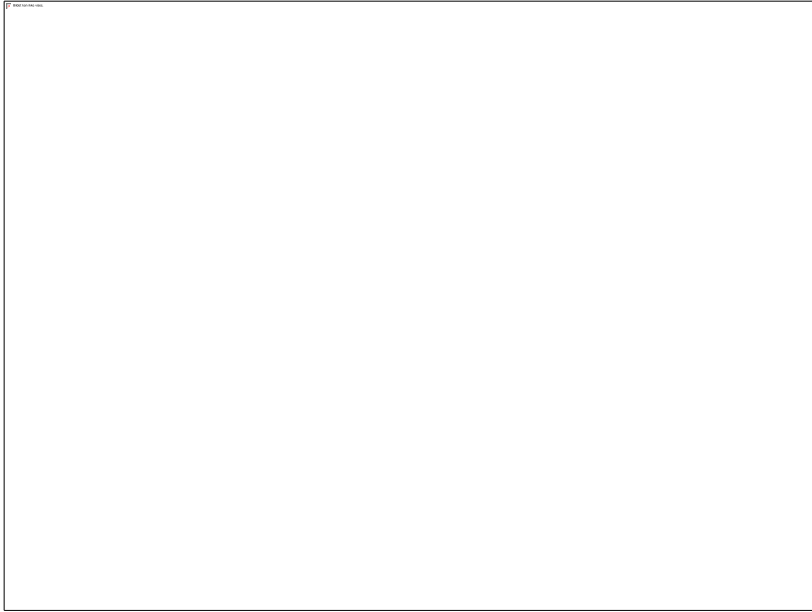

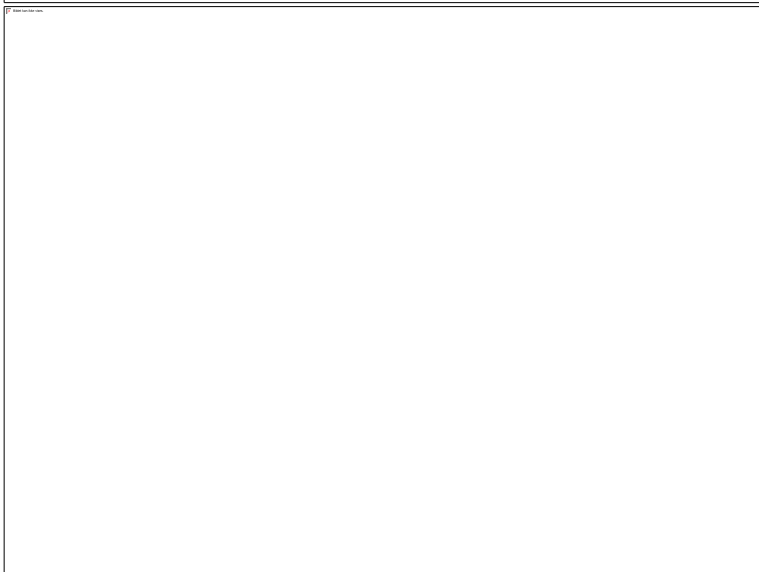
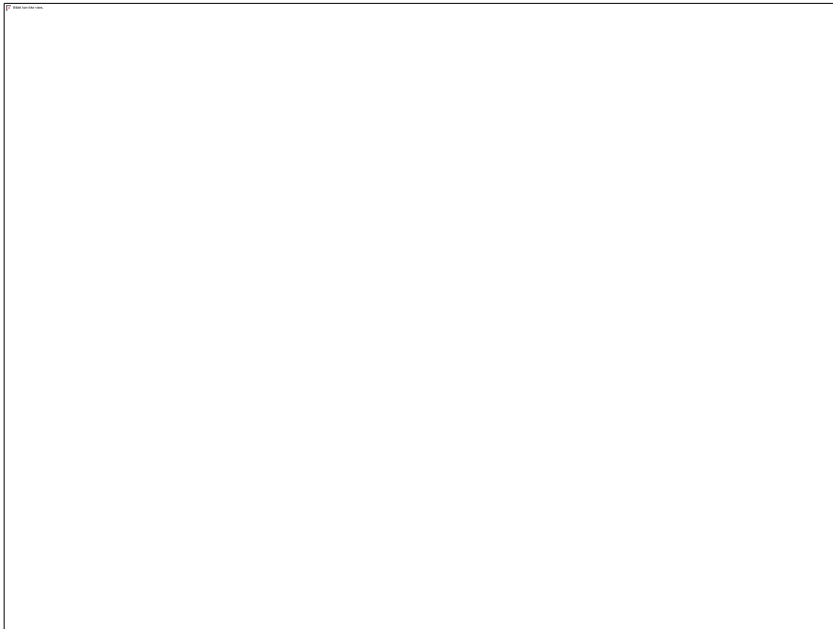
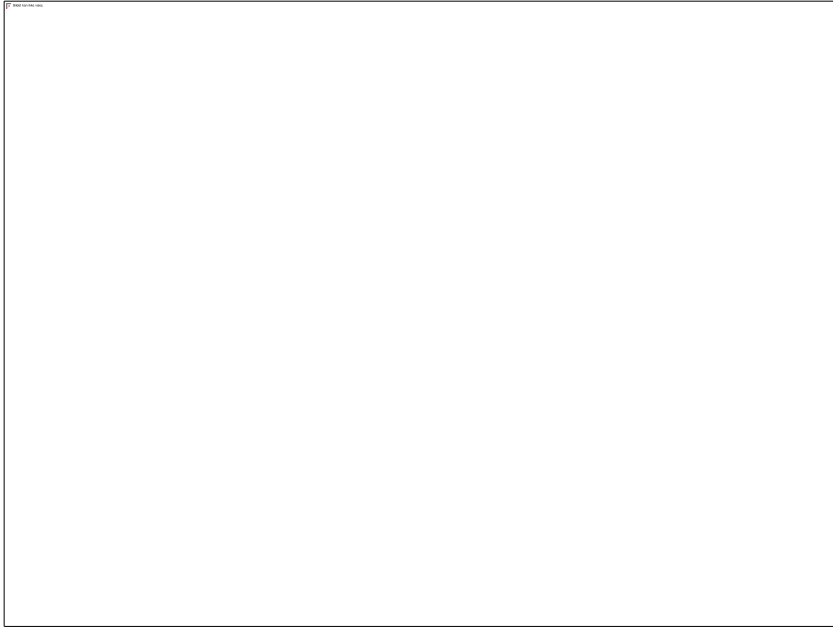

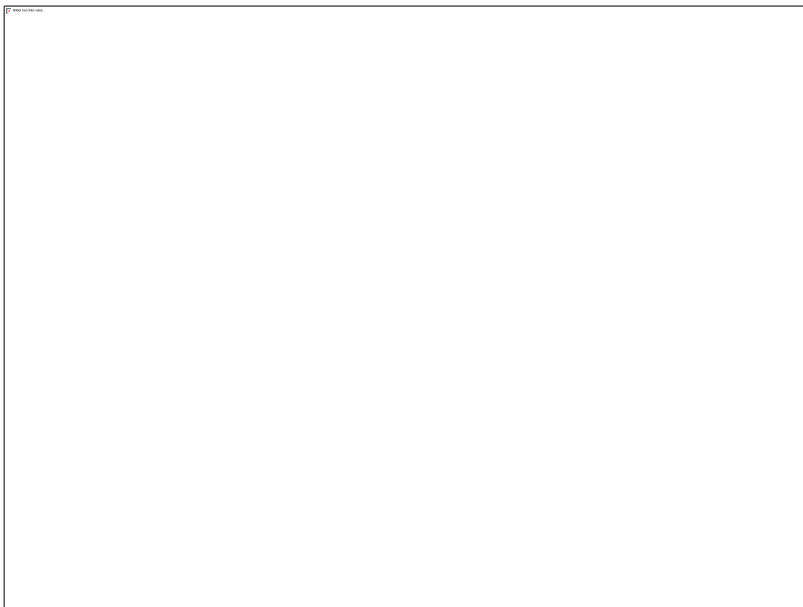
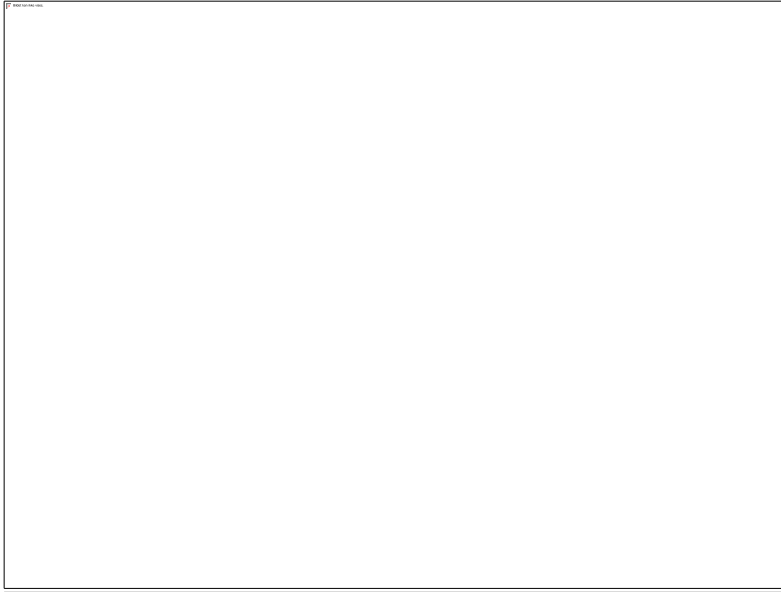

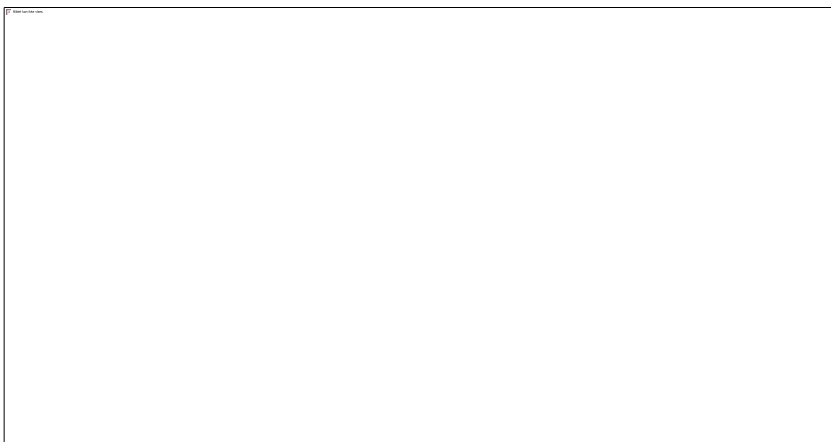
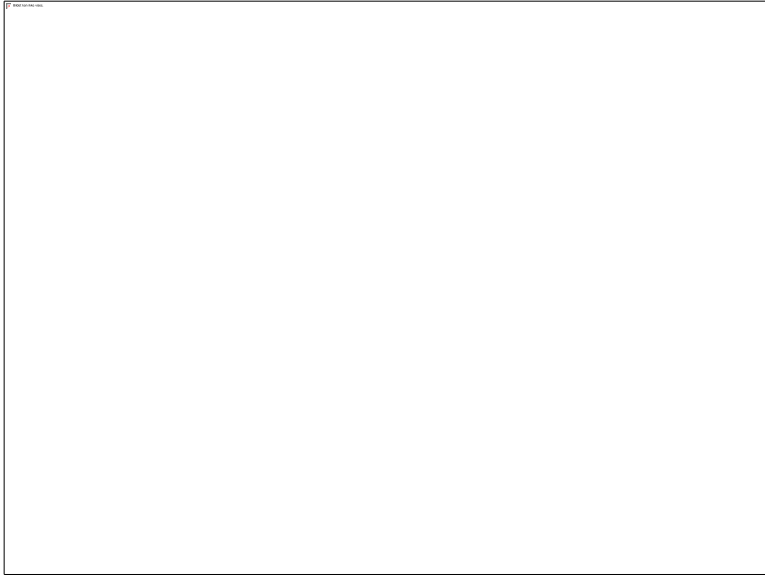

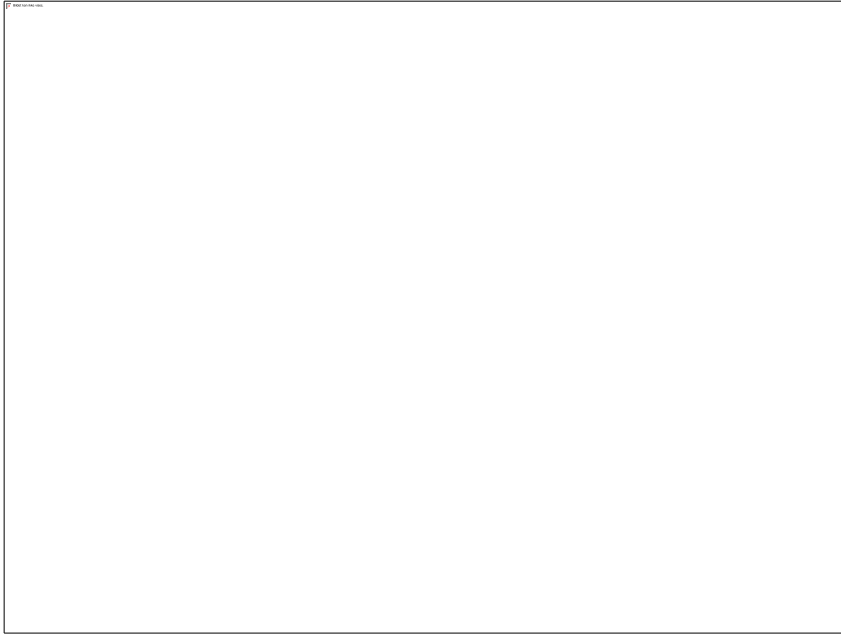

Behov for en matstasjon i et av verdens beste velferdssamfunn?

FAFO-rapport: Ny type fattigdom vokser fram i Norge

- Flere mottakere av mathjelp har jobb (14%)
- Over halvparten av mottakere av mathjelp er barnefamilier (50%)
- **Absolutt fattigdom kan vokse fram:** Husholdninger mangler rett og slett det livsnødvendige.
- 90 prosent av de som står i matkøen mottar ytelser fra Nav

Fattigdom i Norge

- 10 % er definert som fattige
- Over 110 000 er barn
- Fare for utenforskap
- Dårlig ernæring

Kommunalleder John Helland sier at dårlig økonomi over tid kan være skadelig for helsen til både barn og voksne.
FOTO: FREDDY LUDVIK LARSEN

– Lavere inntekt kan også legge begrensninger på aktiviteter til barn og voksne og til innkjøp av læringmateriell som brukes i skolen. Det er det som kommer frem gjennom kartlegginger, utdypet Helland.

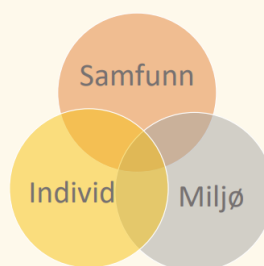
Og fortsetter:

– Det handler mye om skam. Kanskje legger du om livsstilen og begynner å isolere deg fra aktiviteter som åpenbart hadde vært bra for deg. Fattigdom kan også påvirke mat og boligsituasjon. Bor du trangt og spiser dårlig blir du ikke frisk.

Ironien er med andre ord nådeles.

Matstasjonens hvorfor? Gi mat, mennesker og miljø en ny sjanse

- Redusere utenforskap og fattigdom i samfunnet
- Ansvar for mitt medmenneske
- Ansvar for miljøet
- Respekt for maten som allerede er produsert

Sosial bærekraft

Leaving no one behind

Hvordan jobber Alta matstasjon for å bidra til inkludering og rettferdig fordeling i lokalsamfunnet?

Fra matsvinn til måltid

BaRe Nord

TINE Meierier

Laks fra Grieg Seafood Finnmark

Innsamlet mat

2020:	15.000 kg
2021:	37.900 kg
2022:	44.000 kg
2023:	38.600 kg

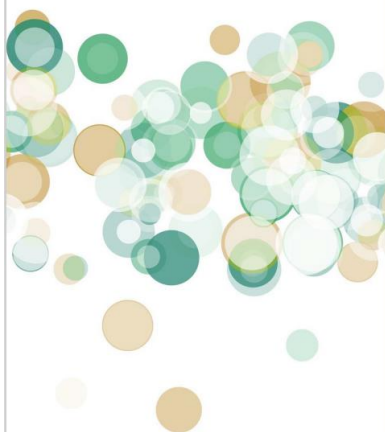
135.500 kg

Noen
trenger
maten
vi redder

Antall mennesker vi trodde trengte mathjelp i Alta: 100

Antall mennesker i husholdningene vi hjelper:
1217

Hvem bruker matstasjonen?

- Uføre, minstepensjonister, mennesker som sliter med psykisk uhelse og/eller rusproblematikk, flyktninger, studenter, barnefamilier, enslige forsørgere, arbeidsledige – nå også folk i full jobb.

- Det er stigma og skam knyttet til å trenge hjelp. Derfor sier vi til alle som er så takknemlige for at vi gir dem mat:

"Takk for at du redder maten!"

Ved å gjøre det til et felles prosjekt å redde mat, gir vi folk tilbake en verdighet i det å motta maten.

Registrert pr. 24.01.2024

581 husstander i Alta

...omfatter 1217 personer

...herav er 411 barn

...81 er eneforsørger

Utdelte matbidrag fra matstasjonen

Hvert matbidrag er tilpasset husstandens størrelse.

2021:	4.027
2022:	3.899
2023:	4.343
	<u>12.269</u>

Utdeling i november -23:

Antall matbidrag delt ut er 526

• Enslige	256
• To eller flere voksne	38
• Barnefamilier	232

I gjennomsnitt 51 barnefamilier pr. uke.

Ukentlig hjelp fra matstasjonen

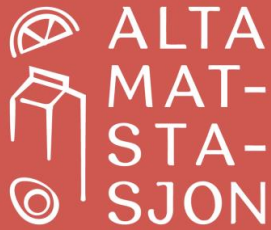
2. Halvår 2023:

- 104 husstander ukentlig
- 1,2 % av alle husstander i Alta
- Halvparten er barnefamilier

**Hva må til for at det ikke
skal bli enda flere
barnefamilier i matkø
i Alta?**

**Vi håper et Levekårsverksted vil framskaffe
mange gode ideer!**

Takk for oss!

Nasjonale og internasjonale utviklingstrekk:

- «Sterkt endringspress på helse- og velferdssektoren – redusert økonomisk handlingsrom
- Nye styringsmodeller – nye roller for ledere, tjenesteytere og – mottakere og innbyggere
- Profesjonenes roller endrer seg – nye samarbeidsrelasjoner»

(Willumsen, Ødegård og Sirnes, 2021, s.26 i Willumsen og Ødegård Red.)

Levekår

- -handler om de ressurser den enkelte disponerer og hvilke muligheter folk har til å dra nytte av ressursene og til å skape gode liv for seg og sine.
- handler også om hvordan folk opplever at de har det, hvilken livskvalitet de har og hvor tilfreds og lykkelig de er.

«Sosial ulikhet påvirker helse – tiltak og råd

- Sosiale ulikheter i helse beskrives som systematiske forskjeller i helsetilstand og som følger sosiale og økonomiske kategorier (særlig yrke, utdanning og inntekt). Disse helseforskjellene er sosialt skapt og mulig å gjøre noe med

(<https://www.helsedirektoratet.no>, 2024 tema sosial ulikhet)

Tiltak for å redusere sosial ulikhet i helse fordrer at en tenker utover helsesektoren og involverer politikere og fagpersoner med ansvar for ulike sektorer, frivillige organisasjoner og innbyggere – og forskere

Tenk overskridende!

Sosial innovasjon er i norsk helse- og sosialpolitikk utpekt som et redskap til å møte samfunnsutfordringer (demografiske endringer, økt sosial ulikhet, helse og risiko for fattigdom)

Høyere utdanning har ansvar for å bidra med nødvendig kompetanse om innovasjon.

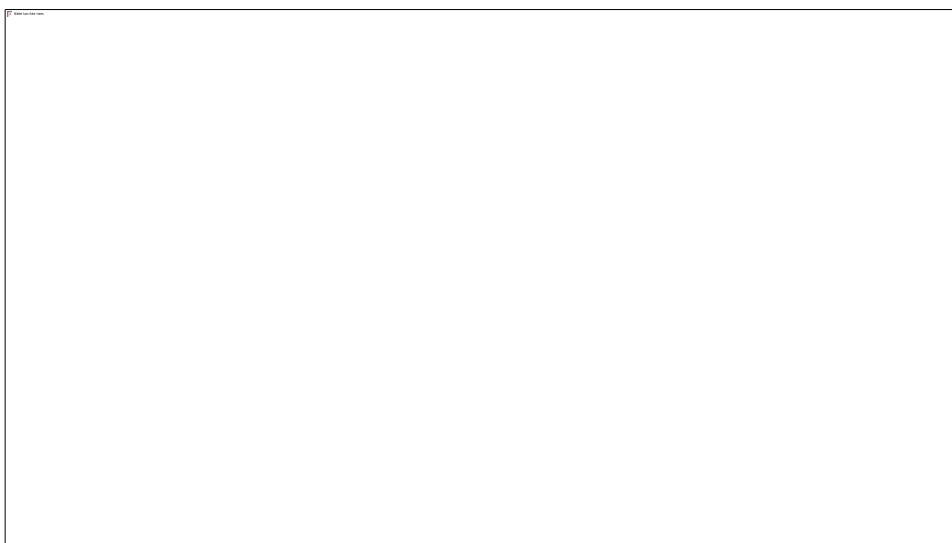
(Meld. St,30 (2019-2020), Meld St.t. 40)

Samskaping forutsetter grenseoverskridende kunnskapsanvendelse (Willumsen m.fl.2018 i Willumsen & Ødegård, red. 2020, s. 30) Figur under er hentet fra samme bok s, 30.

- Sosial innovasjon et resultat av samskaping
- Samskaping må det legges til rette for og det handler om relasjoner
- Ledere avgjørende for gode innovasjonsprosesser (forankring)
- Innovasjon og samskaping utfordrer etablerte strukturer i kommunene

1 treff samskaping
0 treff sosial innovasjon

172 treff samarbeid

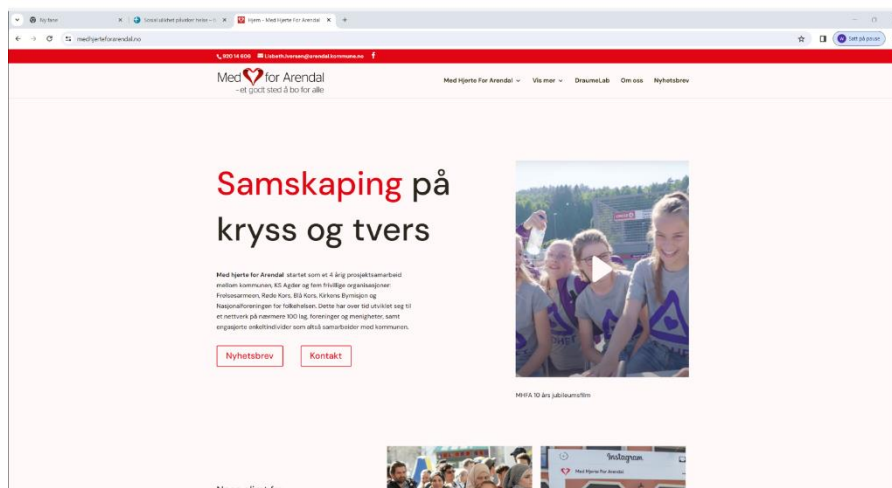

Hva kan forskere bidra med?

- medvirkning i kommunale arbeids- og prosjektgrupper,
- følgeforskning
- forskningsprosjekter knyttet til samarbeidet
- Studentarbeid – bachelor og masteroppgaver

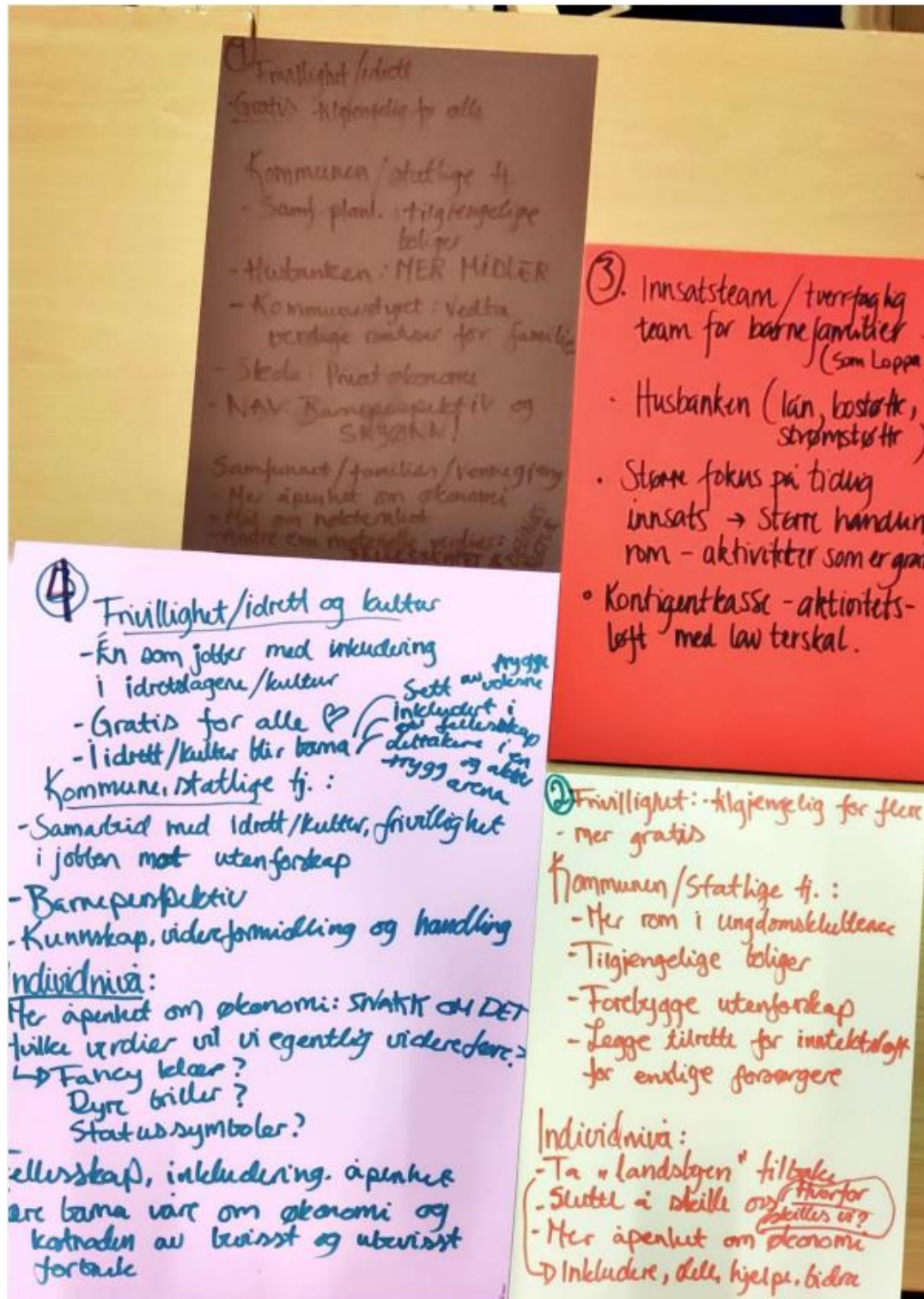
- En årlig levekårskonferanse?

- **Innovasjonsprosessen begynner med:**
- Å stille spørsmål, undre seg, observere og reflektere
- **Forutsetter:**
- Kreativitet
- Utfordrer eksisterende kunnskap
- Ressurser til å utvikle ideene – handler ikke bare om økonomi, men også om hvem som deltar i innovasjonsprosessen.
- Valg av ideer som kan utvikles
- Testing

Plakatene fra Verdenskaféen

1. For barn i husholdninger som har mottatt sosialhjelp i løpet av året, har Alta en andel på 7,6 % som tilsvarer 360 barn. Landsnittet er 5,9 %.

2. Mobbing; 5 % av elevene i Altaskolen oppgir å bli mobbet på skolen. Landsgjennomsnittet er 5,4 %. For 10. trinn har Alta ligget lavere enn de andre, men de siste årene har dette steget til over landsgjennomsnittet.

FORSLAG TIL LØSNINGER:

(GRUPPERINGER:)

- KONTIGOUTKASTA -
- "KULTURKORT"
- KATEGORISERINGER: PROB. DETTE I FORELDREGRUPPA
- VOKSNE MED EVNE TIL RELASJONSBYGGING
- HELHETLIG TENKING: BHM/SKOLE/HJEM

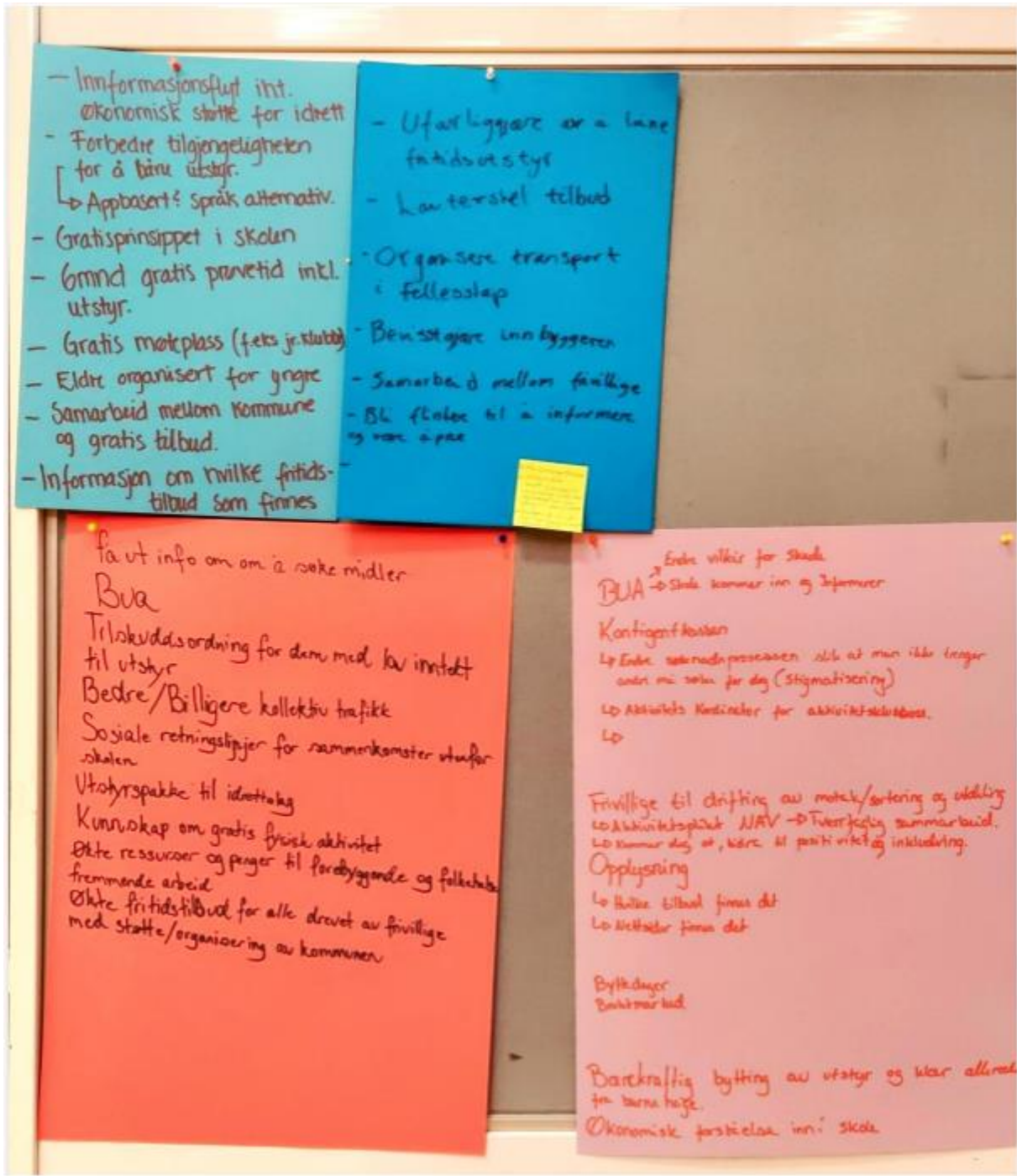
(UREG. BARN OG VOKSNE:)

- STYRKE VOKSENROLLEN - VEILEDNING
- ONE PÅ Å VÆRE GODE FORBILDER - ERFARE DET
- DURSTOKKREGER = ^{KONSEKVENSER} ^{REGEL} ^{PLIKTER}
- REKRUTTERING BHM/SKOLE: LØNN?
- VOKSNES ANSVAR MÅ DISKUTERES ^{HOLDNING}
- FLERE YRKESGRUPPER I SKOLEN ^{LÆRERE SOM KJENNER DET}

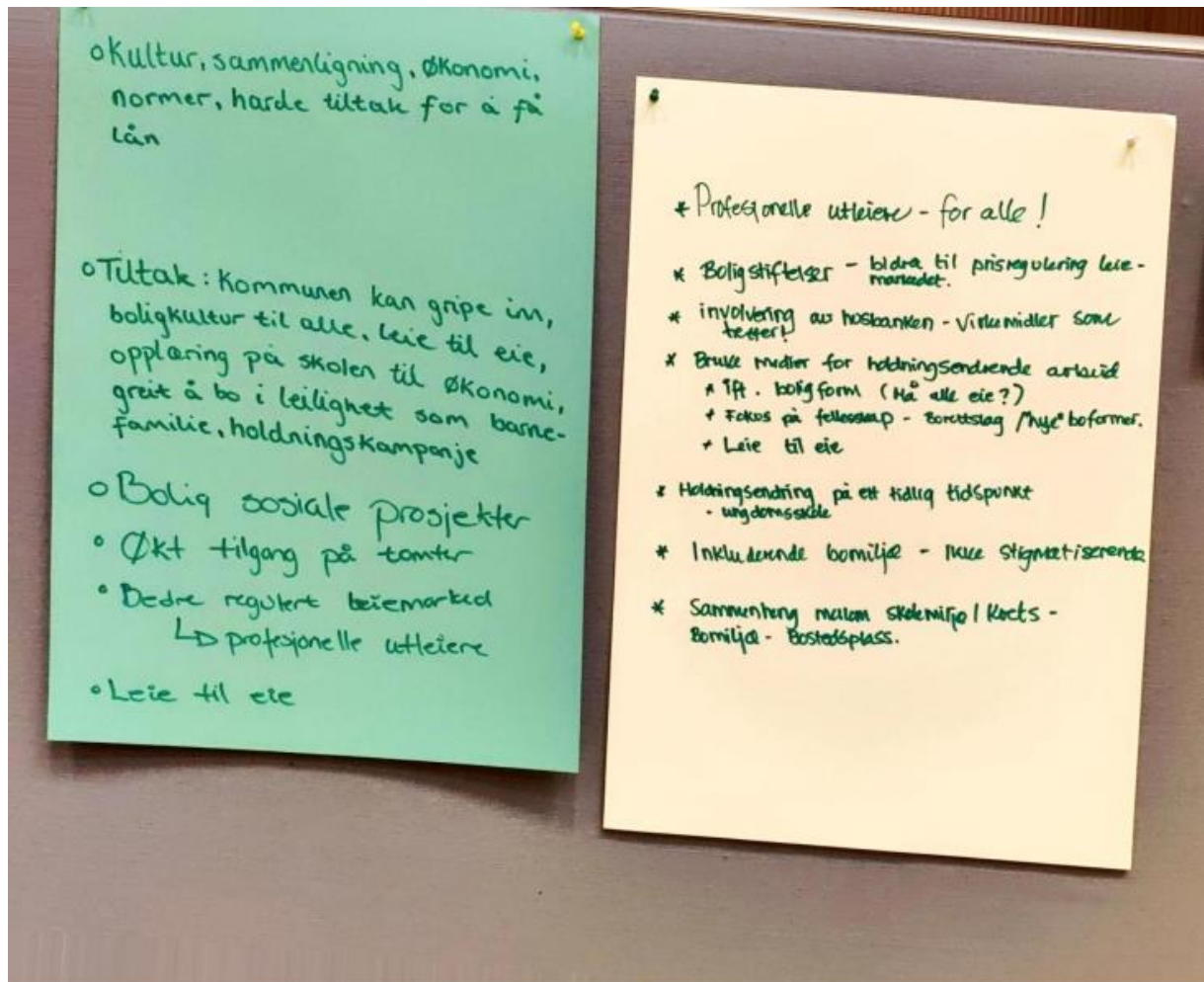
(SOS. ULIKHET:)

- HVORDAN KOMM. GRATISTILBUD/LANTERSKUL: SE PÅ BUA
- IKKE SKAPE STIGMA:
- SOS. KOMP. I SKOLE/BHM
- MÅLTIDER I SKOLEN
- FORELDRE FELLESTVAMP - SKAPE SOS. MOTERPE.

3. I Alta (2019) oppgir 38 prosent av foreldre at økonomi i enten noen eller stor grad – har betydning for at deres barn kan delta i enten sosiale nettverk, idrett eller fysisk aktivitet.

4. Hittil har boliger som bygges i Alta passet best for de som har god råd.

5. I Alta rapporterer 27 prosent at de plages av ensomhet. Landsnittet er på 23 prosent.

BIDRAG TIL MINDRE ENSOHEIT:

Manglende barselgruppe i ALTA.
Student tilbud, tilrettelegg for de med barn

Barnepass på treningstilbud

Aktiviteter på tvers av grupper

Teambuilding i skolen, aktiviteter og frivillig arbeid.

Psykisk helse som tema i skolen gjennom hele året

Lere tilbud for GUTTER

oksne må fokusere mere på å trygge barna, fokusere mindre på det materielle

erme tabu, styrke åpenhet til kommunikasjon.

uk media til et positivt verktøy
(snakk mer om dette)

ng ut LAVTRESSEL TILBUD på positiv måte.
lavtressel tilbud mindre "skremlende."

lamere mere for tilbud i ALTA.

viser ungdom med å utvide aktivitets tilbud
de ROBUSTE barn, hjelpe de til å takle utfordringer.

Aktiviteter koster, men utenforskap koster mer!

- Legge tilrette for de som er ENSOHEIT i kommunen f.eks m' barn.
Kan knyttes til eldre ensomme. De kan være "Besteforeldre" eller annet.

VINN, VINN....

- Arrangement / festivaler for ungdom
- Deltagelse i frivillig arbeid som f.eks. frivillighetssentralen og Matstasjonen
- Ungdomsklubber med flere aktiviteter som når hele ungdomsmiljøet
- Klubbtilbud for barn i barneskolealder.

6. I Alta bruker 57 prosent unge skjerm mer enn fire timer daglig. Landsnittet ligger på 45 prosent.

Gr. 6

Ungdoms- og fritidsaktiviteter

- Være ansvarlig i aktivitet - for tilbud
- Flere ungdomskubber (gratis) på alle skoler

- Ungdomsaktiviteter
- Fælles aktiviteter
- Diverse tilbud
- Herge steder for børn og unge
- Rensere, her hvor børn kommer til

- * Her tillys det skal være tilbud
- * Dette tilbud
- * Informasjon ut om nødvendigt av lokale medier
- * Promotere tilbudt i skole aktiviteter

- Sosial aktivitet
- sosial aktivitet
- androm/teko
- sosial media
- 2011 og osv

- til skole
- ungdomsaktiviteter
- Informasjon om ungdomsaktiviteter
- Informasjon om ungdomsaktiviteter
- Informasjon om ungdomsaktiviteter

Informasjon om ungdomsaktiviteter

- dele & gjøre ungdomsaktiviteter
- gratis aktivitet
- kunngjort lease info om dette
- vise til forskning og samarbeider

Ungdomsaktiviteter

Mobilaktiviteter
spør om mobil
nye aktiviteter
capgem

Vente med implementering i skolen

- * Gaming kan også være aktivitet
- * medier, her den innvikling?
- * fordeling på gutter/fjernet?
- * kan - flere om, nå de spill
- * ferdigheter som

gjør Altet bruk av tid på skole + andre aktiviteter

Læringsaktiviteter
Hall, Østland, kvartalsaktiviteter

Mobil hotell

TA i bruk i pd
Seser i skole
Ta i bruk boken
Mobil FRI

Skoleaktiviteter
kan være positiv
Fritids tilbud
@ Bilde

Bilde, skoleaktiviteter
er for yngre
Bilde tilbud til yngre
Fritids klubber

Skoleaktiviteter i Akt
er mye på grunn
Høst, kaldt, vinter

Informasjon om
offisielt forklare
Holdning og arbeid

Skoleaktiviteter
til barn og unge
New Fritidsaktiviteter

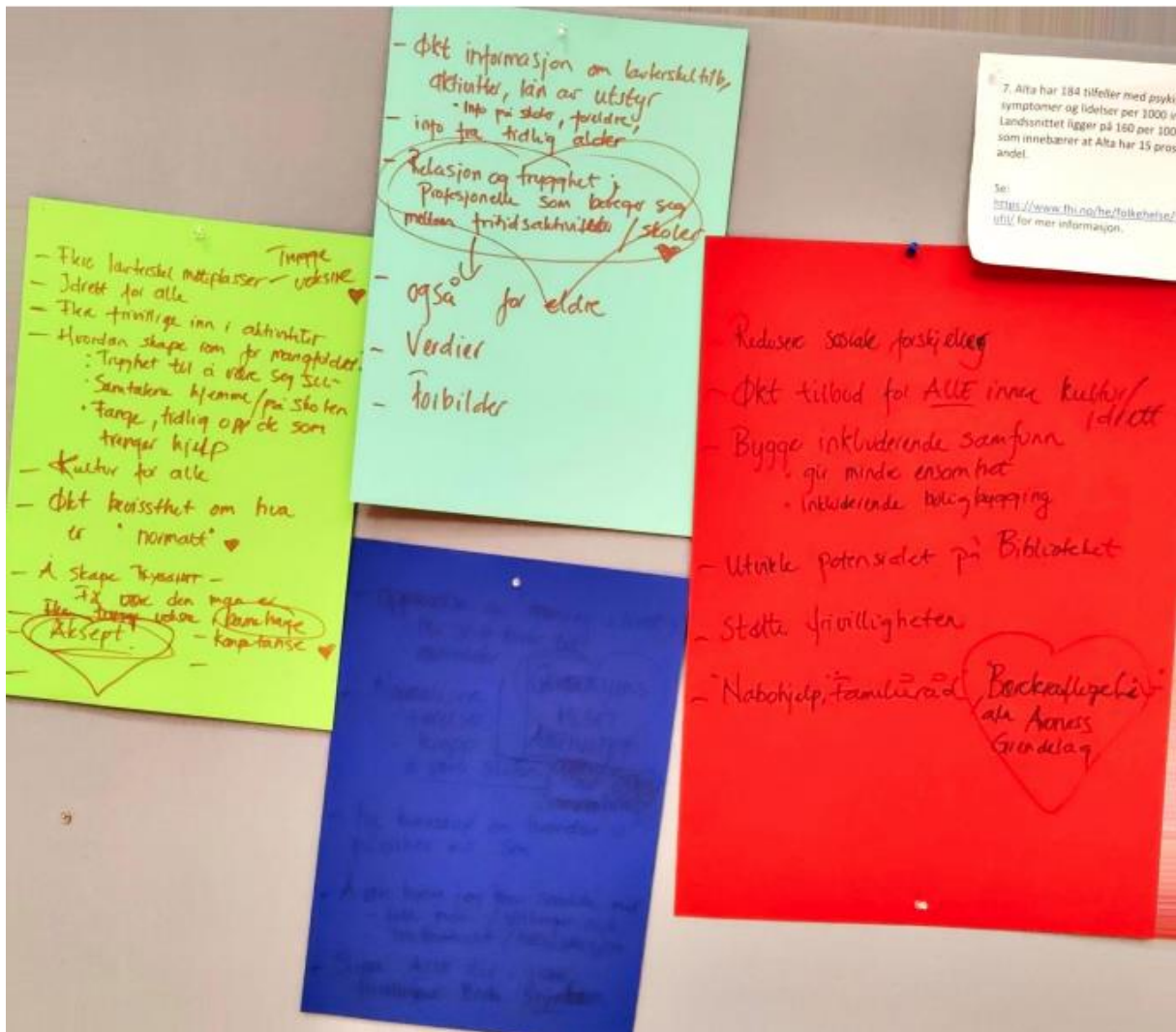
Åpen hall om vinteren - organisere
kompanje om Skoleaktiviteter

organisere
vinter
aktiviteter

- Flere fritidsklubber
(også fra 10 år og opp)
- Informasjon om skjerm-
bruk til foreldre og barn
- Holdningsendring om bruk
av skjerm
- Åpen hall
- Lav terskel tilbud:
  - Hell
  - Badeland

7. Alta har 184 tilfeller med psykiske symptomer og lidelser per 1000 innbyggere. Landsnittet ligger på 160 per 1000 innbyggere, som innebærer at Alta har 15 prosent høyere andel.

8. Per 10 000 innbyggere har Alta 2,8 selvmord i året. Av disse er 2,1 menn og 0,7 er kvinner. På landsbasis er det 2,3 per 10 000 innbyggere. Av disse er 1,6 menn og 0,7 kvinner.

- FLERE ANSVARE INNE FIKR KAN MØTES OG FÅ HJELP, SKAPE RELASJONER.
  - GJØRE TILBUD SOM FINNES MER TILGJENGELIG
  - FLERE UNTAXESTILBUD MENSA HELSE
  - MER ÅPNHET OG MENSA HELSE FOR Å FÅ NED STIGNING OG TAB
  - "DU ER GOD NOK"
  - TRASSE OG NERDER I BARNDOMMEN SOM "BARNET" FOR Å TALLE LIVET I VOKSEN ALDER.
  - BARNELGRUPPER FOR Å FÅ NETVEK
  - ÅPNHET ^{INNEHOLD} OG SNARDE OG TETTET SELVHOLD. I
8. Per 10 000 innbyggere har Alta 2,8 selvmord i året. Av disse er 2,1 menn og 0,7 er kvinner. På landsbasis er det 2,3 per 10 000 innbyggere. Av disse er 1,6 menn og 0,7 kvinner

- FORTIDSELUBS / ET BEDRE Å MØTES FOR JOKSNE FOR Å GJØRE SØLVE NETVEK.
- NOE HJELP EN BODMONTIVE EN ^{VEKSTEN?}
- HJØRDE FLERE MENN I ALDRE ENJ BØTEN AV LIVET? (HVA SKJEMME? HVA SKJEMME? ^{gamle} ^{forbakt - dyrtid})
- URSKETING INN I SKOLEN
- JOBBE FOR FØRSTE BØEN OG UNGE, SOM TÅLER AT LIVET "SVINGER".
- SVARER MED BØEN/UNGE OM PSYKISK HELSE
- FONTENETHUS

- FLERE MENN I ALDRE ENJ BØEN FØRRE FLA INNTAKS-SYMBOLER LITE ÅPNHET, KULTUR.
- MER FLA ER Å SVARER OG FØRRE!
- ALTA ER ET GAVNE LIVET SAMTIDIG VANDER Å FÅ VONNE NETVEK
- STØRRE FØRRE OG TILGJENGELIG PSYKISK HELSEHJELP
- DE SOM JOBBE MED BØEN OG UNGE (VEDLIG GJØRE) MÅ BIDDE TIL STØRRE ÅPNHET.
- HELSEAPPØRRET MÅ MER UT I SKOLEN.
- FLERE MENN INN I LEGER OG SØKELAGE VEDET

- HVA OM VI GJØRE?
- BEDRE ÅRVT TILBUD / UNTAXESTEL PSYKISK HELSE / VIKR DU RAR DET VANDERLIG.
  - MER FØRREBYGGENDE ÅRGGIS FOR I FØRRE TIL SEKUECT HJØRDE (VEGLIG MENN)
  - NORDEN JOBBE MED ET "MAGOT" MILJØ BUNT MENN.
  - STØRRE FØRRE ER PSYKISK/HØRRE HELSE I SKOLEN.
  - JOBBE BEDRE I FØRRE TIL FATTIGDOM, DEKJENNE AT DET FINNES.
  - SE TIL FØRRENING OG TILTAK ANDRE STEDER I FØRRE FINNMARK

9. I Alta gjennomfører 70 prosent videregående opplæring (innen 5 år). Landsnittet er 79 prosent.

o Tiltak: værtsfamilie, bedre standar på elevheimen, tette hull fra grunnskolen, redusere mobbing, gratis skolemat - barnehage/skoler.

o ÅRSAKER: elever fra distrikter, kulturen i Alta (arbeidskulturen), Attabefolkningen er lukket, elever blir mye mobbet

* BORTEBOER

- ivaretagelse, oppfølging.

* Tidlig INNSATS, forebygging

* GODE OVERGANGER

* Fraværsgjensse

* Hjelp foreldre

* fyll kompetanseskill

* RUSTE BARN og unge

* Sos.fag medarbeidere i videregående.

| BORTEBOERTEMATIKK |

- IKKE rusta for å bo alene
- Dårlige boforhold (elevheimen)
- Utenforskap
- Tette hull fra statistikken
- Mer tilrettelagt undervisning
- Leksehjelp i alle skoler
- Sosial arbeider i skolen
- Overgangsplaner
- Informasjonsflyt iht. aktivitets-tilbud.
- Tidlig innsats "SE MEG TIDLIG"
- Handling sier mer enn ord.

Frafall i videregående

- Eksempel Vår med elevheim og husleystyrer. 1 bolig for de under 18 og en bolig for de over 18.

- Eksempel Nordkapp vgs. og oppfølging av borteboere på hybler

- Tidlig innsats i barnehage og skole, faglig og sosialt.

Tiltak:

□ Ivareta borteboerne bedre:
- boforhold, med oppfølging, aktiviteter, mat.

□ Ha vg.1 på hjemplassene, slik at man ikke trenger flytte så tidlig
- Ambulerende lærere
- Teams, stream, osv.

11. I Alta kommune er det 10,9 % av unge i alderen 15-29 år som står utenfor arbeid og utdanning. Gjennomsnittet for Norge er 9,5%. I tillegg har vi et legemeldt sykefravær på 6,8 % mot landsgjennomsnittet på 5,5 %.

